

Financieel perspectief 2023 - 2027

Colofon

Financieel perspectief 2023-2027
Gemeente Oosterhout

Samenstelling

Gemeente Oosterhout
Postbus 10150
4900 GB OOSTERHOUT

Inlichtingen

Telefoon 14 0162
E-mail stadhuis@oosterhout.nl
Internet <http://www.oosterhout.nl/>

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE	3
1 INLEIDING	4
1.1 LEESWIJZER.....	5
1.2 SAMENVATTEND FINANCIËEL BEELD	6
1.3 UITGANGSPUNT VOOR MEERJARENDOORKIJK VANAF 2024	6
2 KADERS EN UITGANGSPUNTEN BEGROTING 2024-2027	7
2.1 LOKALE UITGANGSPUNTEN.....	7
3 PRIORITEITEN GEMEENTE OOSTERHOUT	9
3.1 ZORG EN WELZIJN.....	9
3.2 ARBEIDSMARKT, ECONOMIE EN ONDERWIJS	13
3.3 SPORT EN CULTUUR.....	17
3.4 DUURZAAMHEID EN KLIMAAT	21
3.5 WONEN EN MOBILITEIT	25
3.6 VEILIGHEID	32
3.7 MEER VOOR ELKAAR	32
3.8 FINANCIËEL SOLIDE.....	36
3.9 GEMEENTELIJKE ORGANISATIE	36
4 INVESTERINGEN	39
4.1 INVESTERINGSPLANNING 2024.....	39
4.2 BEGRENZING INVESTERINGEN	40
4.3 MOGELIJK KNELLEND GRENZEN	41
4.4 SITUATIE IN OOSTERHOUT	41
4.5 RICHTING BEGROTING 2024	42
5 RESERVES	42
5.1 FINANCIËRE RESERVE	42
5.2 NIEUWE BESTEMMINGRESERVES.....	43
5.3 NOTA RESERVES EN VOORZIENINGEN.....	43
6 BIJLAGEN	44
6.1 BEGROTINGSWIJZIGING 2023	44
6.2 ADMINISTRatieve BEGROTINGSWIJZIGING	46

1 INLEIDING

Ambitie in uitdagende tijden

Nog eens 2600 woningen erbij in het bestaand stedelijk gebied en het wenkend perspectief van nieuwe woonmilieus aan de oostkant van de A27, als onze bijdrage in het terugdringen van het woningtekort. Het bij de tijd brengen en houden van onze onderwijshuisvesting als belangrijke investering in de toekomst van onze jeugd. Investeren in de binnenstad, met daarbij de transformatie van Arendshof 2 tot nieuw stadhuis. Bereikbare zorg en ondersteuning voor iedereen die niet zonder kan. Het verder verbeteren van de mobiliteit van onze gemeente, zowel per auto, fiets als per openbaar vervoer. Het versterken van de sociale basis en blijven werken aan kansengelijkheid.

Het zijn niet de minste ambities die in het bestuursakkoord 'De stap vooruit' staan geformuleerd. Ook de komende jaren willen wij - samen met de gemeenteraad, inwoners, ondernemers en onze maatschappelijke partners - stappen zetten op weg naar een robuust Oosterhout dat zich klaar weet voor de toekomst. Dat is toegerust op de kansen en uitdagingen die (nieuwe) maatschappelijke ontwikkelingen met zich meebrengen. Dat, kortom, een stootje kan hebben.

In 2024 zullen we concrete stappen worden gezet om onze beleidsambities ook ten uitvoer te brengen. Want met het formuleren van ambities hebben we nog geen concrete resultaten geboekt. Op dat punt willen we ook nu al een belangrijke winstwaarschuwing geven: onze ambities blijven overeind, alleen zullen we in de uitvoering gedwongen zijn te temporiseren en te herschikken. Hier spelen namelijk twee ontwikkelingen ons parten.

In de eerste plaats is er de krapte op de arbeidsmarkt. Die doet zich voor in alle sectoren, dus ook bij de gemeentelijke overheid. Het wordt steeds lastiger om op bepaalde beleidsterreinen aan voldoende vakbekwaam personeel te komen, zeker als er sprake is van sterke concurrentie vanuit het bedrijfsleven. En natuurlijk profileert de gemeente zich als een aantrekkelijke werkgever met veel ruimte voor eigen initiatief en een goede werk/privé-balans, dan nog functioneert de arbeidsmarkt niet altijd in ons voordeel. En dit kan ertoe leiden dat voor bijvoorbeeld voorgenomen projecten simpelweg de menskracht niet beschikbaar is.

Een andere ontwikkeling heeft te maken met de gemeentefinanciën. De afgelopen jaren scoorde de gemeente Oosterhout altijd bij de besten in haar inwonersklasse. Die tijd lijkt voorbij. Voor een deel is dat een gevolg van

eigen keuzes. De gemeentelijke ambities vertalen zich de komende jaren in een aanzienlijk investeringsvolume: voor de komende periode bijna € 195 miljoen. Willen we onze schuldquote niet hoger laten uitkomen dan 130 procent, dan zullen we moeten gaan schuiven met een deel van de voorgenomen investeringen. Daarbij kan het slim zijn om projecten te temporiseren vanwege capaciteitstekorten en mogelijk lagere bouwprijzen vanwege andere economische omstandigheden. Maar het daagt ook uit tot creativiteit en flexibiliteit: hoe kunnen projecten en opgaven slim gecombineerd worden die bijdragen aan onze ambities uit de Toekomstvisie Oosterhout 2030?

Maar ook de reguliere begroting komt verder onder druk te staan. Dat heeft ook deels weer te maken met de hierboven genoemde investeringen, waarvan de jaarlijkse kapitaallasten op onze begroting gaan drukken. Er zijn

echter meer ontwikkelingen. De forse prijsstijgingen, onder ander onder invloed van de oorlog in de Oekraïne, kosten ons momenteel miljoenen extra. Dat maakt het al een uitdaging om sowieso de huidige activiteiten en investeringen in de lucht gehouden. Dat effect voelt overigens niet alleen de gemeente, ook onze inwoners en ondernemers gaan de negatieve effecten van die prijsstijgingen ervaren; ook de Onroerend Zaakbelasting (OZB) zal mee moeten stijgen om ons voorzieningenniveau en dienstverlening op peil te houden. Daarbij blijft de OZB nog altijd onder het landelijk gemiddelde. Maar zelfs met deze ingreep presenteren wij in dit financieel perspectief met een tekort van circa € 3 miljoen in 2024. In de begroting 2024 zullen wij met nadere voorstellen komen. Dat doen we ook omdat we pas in

de loop van dit jaar zicht zullen hebben op de ontwikkeling van het Gemeentefonds en we ook dan pas een accuratere schatting kunnen maken van de actuele financiële situatie.

Voor de jaren na 2026 lijken we, op basis van de huidige, nog beperkte inzichten, af te stevenen op een tekort van zo'n € 10 miljoen. Dat is een financiële opgave van voor Oosterhoutse begrippen ongekende omvang. Hierin is Oosterhout overigens niet uniek, alle gemeenten in Nederland krijgen te maken met kortingen op het Gemeentefonds vanaf 2026. Wij zullen bij de begroting voor 2024 met een procesvoorstel komen hoe we deze operatie, samen met de gemeenteraad, willen gaan klaren. Het is ieder geval van belang om nu al deze ontwikkeling voor te sorteren, door bijvoorbeeld zeer terughoudend om te gaan met nieuw beleid dat structureel extra geld kost. Daarnaast constateren we dat een aantal regelingen binnen het sociaal domein een nauwelijks te remmen autonome groei kent. Als het gaat om de

hulp bij het huishouden, hebben wij op dit moment nauwelijks middelen om hierop te sturen. Bij de jeugdzorg proberen we, door te investeren “aan de voorkant” (preventie, algemene voorzieningen) grip te krijgen op de kosten van de (dure) professionele jeugdzorg; maar tegelijkertijd dwingen de omstandigheden ons ook scherper te gaan kijken naar het functioneren van het huidige systeem van indicatie, toegang en verwijzing.

Voor een gemeente met veel ambitie stemt deze financiële boodschap op het eerste gezicht niet vrolijk. Aan de andere kant geldt de uitdrukking dat onder druk alles vloeibaar wordt. (Financiële) uitdagingen als deze kunnen ook leiden tot nieuwe inzichten en creatieve / onorthodoxe oplossingen. Wij zullen in de toekomst wellicht vaker moeten herprioriteren of uitstellen. We zullen misschien nog frequenter vanuit gedeelde verantwoordelijkheid met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners moeten optrekken om meer voor elkaar te bereiken. En we zullen in gezamenlijkheid soms scherpere keuzes moeten maken.

Onze ambitie om te bouwen aan een robuust Oosterhout dat klaar is voor de toekomst, blijft echter recht overeind.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN OOSTERHOUT,

, burgemeester,

, secretaris

1.1 LEESWIJZER

[Hoofdstuk 1.2](#) geeft het samenvattend beeld van de financiële positie van de gemeente Oosterhout wanneer alle voorstellen in deze nota worden doorgewerkt.

In [hoofdstuk 2](#) worden de uitgangspunten voor de begroting 2024-2027 aangegeven. Dit hoofdstuk bevat onder andere de verwachtingen met betrekking tot de loon- en prijsontwikkeling en de financiële uitgangspunten vanuit het bestuursakkoord.

In [hoofdstuk 3](#) geven we u een inkijk op de belangrijkste financiële aanpassingen die we de komende jaren willen doorvoeren in de begroting. Enerzijds betreffen dit de belangrijkste speerpunten vanuit de opgaven, de toekomstvisie en het bestuursakkoord. Anderzijds ook (wettelijke) ontwikkelingen waar wij mee aan de slag zullen moeten en die extra capaciteit en/of geld gaan vragen. Hierin zit, meer dan andere jaren in de perspectiefnota het geval is, veel actualisering en prijscompensaties. Omdat de inflatie over het jaar 2022 zo groot is geweest, is er op veel plaatsen in de begroting een bijstelling nodig op de bestaande contracten. Normaal gesproken worden deze prijscompensaties via de concernrapportages aangeboden. Omdat de inflatie zo hoog en afwijkend was ten opzichte van de ramingen, legt de benodigde hoeveelheid extra middelen een groot beslag op de beschikbare middelen voor de toekomstige jaren. Daarom is ervoor gekozen om de 1e concernrapportage en de perspectiefnota te integreren in één product. De begrotingswijzigingen die hier vanaf het begrotingsjaar 2023 uit voortvloeien zijn in de bijlagen opgenomen.

Daarnaast is in dit hoofdstuk de geactualiseerde investeringsplanning opgenomen op programma's waar grote wijzigingen zitten.

[Hoofdstuk 4](#) geeft het gewijzigde totaalbeeld op gebied van de investeringen voor de komende jaren weer. Deze investeringen hebben een effect op onze exploitatielasten en onze schuldpositie. Hiervan geven we in dit hoofdstuk een uiteenzetting.

[Hoofdstuk 5](#) bevat een voorstel tot een aantal wijzigingen op het gebied van de Oosterhoutse reserves. Zo wordt voorgesteld om de financieringsreserve op te heffen en een aantal nieuwe bestemmingsreserves in te stellen.

[Hoofdstuk 6](#) bevat de samenvatting in financiële zin. Begin oktober bieden wij u de begroting 2024-2027 aan. Tot die tijd hebben wij de gelegenheid om ruimte te vinden, onze stuurmogelijkheden in kaart te brengen. Ondanks de meerjarige financiële onzekerheid waarmee wij allen geconfronteerd worden, bereiden we de komende maanden met ambitie en nuchterheid een meerjarenbegroting voor die bijdraagt aan de Oosterhoutse samenleving.

1.2 SAMENVATTEND FINANCIËEL BEELD

Er is momenteel nog sprake van grote onzekerheid over de gelden die wij als gemeente vanuit het Rijk kunnen verwachten de komende jaren. Deze onzekerheid maakt het lastig om te sturen. Vanwege al deze onzekerheden is het erg lastig om de financiële ruimte voor 2024 en de jaren erna te ramen. Enerzijds willen we ingrijpende ombuigingsmaatregelen op de korte termijn voorkomen, anderzijds willen we ook onverantwoorde risico's op de lange termijn vermijden. Tegen deze achtergrond dient u dan ook de in dit financieel perspectief opgenomen ambities te lezen. Nu blijkt dat de financiering vanuit het Rijk vanaf 2026 tegen valt, zal het alsnog noodzakelijk zijn om keuzes te maken in de ambities en/of te kiezen voor ombuigingsmogelijkheden, om de structurele exploitatie van de gemeente in evenwicht te krijgen. Wij zullen bij de begroting voor 2024 met een procesvoorstel komen hoe we deze operatie, samen met de gemeenteraad, willen gaan klaren. Het is ieder geval van belang om nu al deze ontwikkeling voor te sorteren, door bijvoorbeeld zeer terughoudend om te gaan met nieuw beleid dat structureel extra geld kost.

Wanneer we de uitgangspunten en de ambities financieel gezien samenbrengen levert dit het onderstaande beeld op:

Bedragen x € 1.000

	Begr 2023	Begr 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Saldo begroting 2023	-10	-309	-1.905	6.480	6.480
Circulaires	-6.732	-5.973	-6.060	-8.958	-6.877
Uitgangspunten 2024	2.073	2.789	2.789	2.789	2.789
Subtotaal	-4.669	-3.493	-5.176	311	2.392
<i>Prioriteiten 2024:</i>					
Zorg en welzijn	961	4.372	4.372	3.872	3.872
Arbeidsmarkt, economie en onderwijs	183	194	194	194	194
Sport en cultuur	831	953	937	1.062	975
Duurzaamheid en klimaat	50	50	50	50	50
Wonen en mobiliteit	100	100	100	100	100
Veiligheid	0	84	44	44	44
Meer voor elkaar	41	535	385	385	385
Financieel solide	-713	-709	-709	-709	-709
Gemeentelijke organisatie	583	687	687	687	687
Subtotaal	-2.633	2.774	885	5.997	7.991
Verhoging kapitaallasten	0	229	1.367	1.835	2.252
Nieuw meerjarenbeeld	-2.633	3.003	2.252	7.832	10.243
	voordeel	nadeel	nadeel	nadeel	nadeel

Voor een onderbouwing van het bovenstaande verwijzen we u naar respectievelijk de hoofdstukken 1.3 t/m 4 van deze nota. Dit betekent dat er momenteel sprake is van een tekort van € 3 miljoen in 2024, oplopend naar een tekort (in de nieuwe jaarschijf 2027) van ruim € 10 miljoen in 2027. Dit meerjarig tekort is in lijn met de tekorten die in de meerjarenbegroting 2023-2026 reeds werden gesignaleerd.

In deze nota worden de kaders geschetst voor de komende vier jaren. Deze nota hoeft, anders dan de begroting, in financiële zin (nog) niet sluitend te zijn. Wel dient er uiteraard een reëel inhoudelijk kader en financieel perspectief te worden vastgesteld op basis waarvan het college in het najaar een sluitende begroting 2024 kan presenteren. Het college is na vaststelling van deze nota aan zet om deze kaders te realiseren richting de begroting 2024 en de meerjarenbegroting 2025-2027.

Gezien het (negatieve) financiële vertrekpunt van de begroting 2024 en de aanwezige stevige ambities, is het duidelijk dat er nog een forse klus ligt om te komen tot een structureel sluitende begroting. Hierin is het, zoals gezegd, zeer bepalend welke financiële duidelijkheid het Rijk ons gaat bieden. Dit met name vanaf 2026. Wij hopen dat de meicirculaire ons voor de komende jaren meer duidelijkheid hierover gaat bieden. Zodra de meicirculaire beschikbaar is (die volgt in de loop van juni) worden de gevolgen voor Oosterhout in beeld gebracht en wordt uw raad hierover geïnformeerd.

Steeds meer Rijksuitkeringen (onze belangrijkste inkomstenbron) worden op incidentele basis verstrekt. Dat is onder meer de reden dat de inkomsten vanuit het Rijk vanaf 2026 zo fors terugvallen. Dat maakt het voor gemeenten extra lastig om plannen voor de toekomst te maken, omdat wij verplicht zijn om onze structurele lasten met structurele baten af te dekken.

Daarnaast worden een groot deel van de rijksmiddelen pas aangekondigd op het moment dat de gemeentelijke begrotingen al zijn opgesteld (zie ook hoofdstuk 1.3. van deze nota).

Zowel het aandeel 'incidentele' middelen, als het aandeel 'te laat bekende' middelen is de afgelopen jaren toegenomen. Om effectief te kunnen sturen moeten de in de begroting opgenomen middelen wel voldoende voorspelbare waarde hebben voor wat er feitelijk in een jaar wordt ontvangen en besteed. Het meer voorspelbaar en structureel maken van rijksuitkeringen kan dat bevorderen.

1.3 Uitgangspunt voor meerjarendoorkijk vanaf 2024

De begroting 2023 is het uitgangspunt voor het nieuw op te stellen financiële kader. Bij de begrotingsbehandeling 2023 zijn geen amendementen aangenomen die een direct financieel gevolg hebben voor de begroting 2023. De effecten van de septembercirculaire en de decembercirculaire 2022 waren echter nog niet verwerkt in de meerjarenbegroting 2023-2027. Middels het voorliggend financieel perspectief zullen de onderstaande effecten verwerkt gaan worden en wordt het beeld als volgt:

Bedragen x € 1.000

	Begr 2023	Begr 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Lasten	171.299	171.170	171.594	171.629	171.629
Baten	-168.393	-168.712	-170.663	-161.673	-161.673
Subtotaal programma's	2.906	2.458	931	9.956	9.956
Vennootschapsbelasting	2	2	2	2	2
Mutatie reserves (- = onttrekking)	-2.918	-2.769	-2.838	-3.478	-3.478
Resultaat	-10	-309	-1.905	6.480	6.480
Effect september- en decembercirculaire	-5.732	-4.973	-5.060	-5.193	-3.112
Ravijnjaar-uitkering	0	0	0	-2.765	-2.765
Inkomsten klimaatakkoord en combifunctionarissen	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Uitgangspunt '24 (na circulaire)	-6.742	-6.282	-7.965	-2.478	-397
	voordeel	voordeel	voordeel	voordeel	voordeel

Effecten september- en decembercirculaire

Over alle jaren is een hogere bijdrage zichtbaar ten opzichte van de begroting 2023. De hogere algemene uitkering wordt veroorzaakt door de hoge inflatie, welke wordt gecompenseerd door het Rijk. Dat betekent echter dat wij ook geconfronteerd zullen worden met hogere inflatie op onze eigen bestaande uitgaven en deze middelen daar dus ook (deels) voor moeten gaan inzetten.

Eenmalige uitkering dempen ravijnjaar

Daarnaast heeft het Rijk eenmalig voor het jaar 2026 een bedrag van € 1 miljard (landelijk) beschikbaar gesteld om het 'ravijnjaar' te dempen (€ 2,7 miljoen voor Oosterhout). Recent, in de voorjaarsnota 2023, heeft het Rijk besloten om dit bedrag structureel te maken en dus ook voor 2027 en verder toe te kennen.

Gelden klimaatakkoord en combifunctionarissen

In de begroting 2023 zijn al wel de lasten opgenomen behorende bij de verwachte vergoedingen vanuit het klimaatakkoord (€ 750.000) en voor de voortzetting van de regeling combifunctionarissen (€ 250.000). De financiering hiervan was toen echter nog niet rond, waardoor de inkomsten die hierbij horen nog niet waren opgenomen in de begroting 2023. Dit is inmiddels wel rond; hiervoor zijn SPUK-regelingen in het leven geroepen. De bijbehorende inkomsten worden daarom nu ook in de begroting opgenomen.

2 KADERS EN UITGANGSPUNTEN BEGROTING 2024-2027

2.1 LOKALE UITGANGSPUNTEN

Het huishoudboekje van de gemeente moet op orde zijn en met belastinggeld moet zuinig en zinnig worden omgegaan. Dat betekent dat de gemeentebegroting in evenwicht moet zijn. Het uitgangspunt is een degelijk en solide financieel beleid, simpel en overzichtelijk ingericht. Om dit te bereiken zijn in het bestuursakkoord een aantal uitgangspunten geformuleerd. De (financieel) belangrijkste punten hieruit zijn:

1. Jaarlijkse begrotingen worden gepresenteerd in het perspectief van structureel sluitende meerjarenramingen. Dit kan in het eerste begrotingsjaar zijn, of het laatste begrotingjaar. In dat laatste geval zijn tussentijdse beperkte tekorten aanvaardbaar mits en voor zover deze kunnen worden gedekt uit reserves. Uiterlijk in het laatste jaar dient dan sprake te zijn van een structureel sluitende begroting.
2. Er is de komende vier jaar ruimte voor nieuwe initiatieven, met dien verstande dat dit budgettair neutraal gebeurt. Met andere woorden: nieuw voor oud is de leidraad. Uitgangspunt is dat daarbij in eerste instantie gezocht wordt binnen hetzelfde beleidsterrein. Alle initiatieven - zowel nieuwe als bestaande - worden bij de begroting beoordeeld op hun maatschappelijk resultaat (outcome). Op basis daarvan kan een inhoudelijke heroverweging aan de orde zijn.
3. In de begrotingen en meerjarenramingen wordt jaarlijks een realistische raming opgenomen voor "onvoorzien". Hierbij wordt de structurele doorwerking niet automatisch vertaald, maar vormt deze onderdeel van de discussie over nieuw beleid bij de eerstkomende begroting. Voorstellen worden streng getoetst aan de criteria onvoorzienbaar, onuitstelbaar en onontkoombaar.
4. Het structurele investeringsniveau was in principe gemaximeerd op € 5,5 miljoen, exclusief investeringen op het gebied van riolering en afvalverwijdering (deze investeringen worden afzonderlijk beschouwd en worden gedekt via een kostendekkend tarief) en het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP).

Het investeringsniveau is exclusief specifieke investeringen ten laste van de vrije reserve. Het investeringsplan wordt jaarlijks opgesteld in de vorm van een uitvoeringsplanning, waarbij aangegeven wordt wanneer investeringen daadwerkelijk worden uitgevoerd.

5. Aan doelen waarvoor de gemeente van het rijk een doeluitkering ontvangt, wordt in beginsel niet meer uitgegeven dan het bedrag van de doeluitkering. Bezuinigingen vanuit het rijk zullen daarbij in principe niet gecompenseerd worden door de gemeente.
6. De reserves van de gemeente Oosterhout vormen de eerste linie in het opvangen van onverwachte tegenvallers en risico's. In het kader van risicomangement houden wij vast aan het eerder bepaalde uitgangspunt dat de weerstandsratio minimaal 1,5 moet bedragen. De komende bestuursperiode komen wij tot een actualisering van de Nota reserves en voorzieningen.
7. Belastingtarieven OZB. Als de tarieven voor de onroerendezaakbelasting worden verhoogd, dan gebeurt dit met maximaal het inflatiepercentage. Met het oog op de lastendruk van onze inwoners en bedrijven zullen wij terughoudend zijn in het toepassen van dit instrument. Op basis het Centraal Economisch Plan (CEP) van maart 2023 zal de inflatie voor 2024 naar verwachting op 3,1% uitkomen. Het college gaat er vooralsnog vanuit dat verhoging van de OZB met dit inflatiepercentage, gezien het meerjarenperspectief, noodzakelijk zal zijn. Dit levert (exclusief areaaluitbreiding - nieuw opgeleverde woningen) een hogere OZB-opbrengst van zo'n € 390.000 op.
8. In 2022 is de OZB niet geïndexeerd (geprognosticeerde inflatie was in dat jaar 1,5%), maar in werkelijkheid was de inflatie over 2022 10%. Normaal gesproken liggen de geprognosticeerde en de werkelijke inflatie redelijk dicht bij elkaar in de buurt, echter vanwege de extreme werkelijke inflatie over 2022, is het nodig om alsnog deze een inhaalslag op de OZB te maken om de bestaande voorzieningen in stad en kerkdorpen te kunnen handhaven. Bovenop de bovenstaande index voor 2024 wordt een aanvullende verhoging van 8,5% toegepast. Dit wordt als inhaalslag op de extreme inflatie van het jaar 2022 toegepast. Deze 8,5% extra stijging levert bijna € 1,1 miljoen structureel op. Het algemene uitgangspunt is dat alle overige belastingen en heffingen in principe kostendekkend zijn.
9. Het algemene uitgangspunt is dat alle overige belastingen en heffingen in principe kostendekkend zijn.

Naast bovengenoemde punten hanteert het college de volgende uitgangspunten voor het opstellen van de programmabegroting 2024-2027:

10. Reële ramingen. De kosten die in de begroting 2024-2027 worden opgenomen zijn gebaseerd op de in die jaren te verwachten lasten op basis van het vastgestelde beleid.
11. De meerjarenbegroting wordt opgesteld in constante prijzen. Dat wil zeggen dat de kosten- en opbrengsten de begroting voor de volgende

jaren constant wordt gehouden en er dus geen rekening wordt gehouden met toekomstige inflatie. Dit geldt ook voor de baten uit de algemene uitkering en de belastingen. De inflatie wordt vertaald in een tweetal stelposten (loonontwikkeling en materiele prijsontwikkeling).

12. Loonontwikkeling. De salarislasten worden geraamd op basis van de toegestane formatie. De vorige cao liep tot 31 december 2022. In de begroting 2023 is een stelpost van 5% meegenomen voor de nieuw af te sluiten CAO. Inmiddels is er een nieuwe CAO voor 2023 afgesloten, waarin alle salarissen met een vast bedrag van € 240 stijgen en daarbovenop nog eens met 2%. In de gemiddelde situatie komt dat neer op 8,2% verhoging. Dit betekent voor 2023 een extra kostenpost van € 1,1 miljoen.

Dan hebben we echter ook nog het jaar 2024. Hier houden wij voorlopig rekening met een gemiddelde loonstijging van bijna 4,9%. Dat komt neer op een kostenraming van ruim € 2,0 miljoen. Hiervoor zal voor 2024 en verder een stelpost worden opgenomen.

13. Indexering GR'en. Ook de Gemeenschappelijke regelingen waarin wij participeren worden met gestegen loonkosten en gestegen materiele kosten vanwege de hoge inflatie geconfronteerd. Doordat de uitgangspunten van de eerdere begrotingen van de GR'en allemaal met lagere inflatie rekening hielden, is het de verwachting dat de bijdragen aan de GR'en zullen moeten stijgen. Wij houden voorlopig rekening met een verhoging van gemiddeld 7% voor alle GR'en, wat neerkomt op een prijsbeslag van € 730.000.
14. Indexering GR'en. Ook de Gemeenschappelijke regelingen waarin wij participeren worden met gestegen loonkosten en gestegen materiele kosten vanwege de hoge inflatie geconfronteerd. Doordat de uitgangspunten van de eerdere begrotingen van de GR'en allemaal met lagere inflatie rekening hielden, is het de verwachting dat de bijdragen aan de GR'en zullen moeten stijgen (o.a. vanwege CAO-loonstijgingen). Wij houden voorlopig rekening met een verhoging van gemiddeld 7% voor alle GR'en, wat neerkomt op een prijsbeslag van € 730.000.
15. Indexering subsidies. Bij het bepalen van het percentage waarmee de subsidies worden geïndexeerd, vindt een weging plaats van waarbij de loonindex voor 70% meetelt en de materiële lastenstijging voor 30%. Voor 2024 komt dit neer op: $0,7 * 5,20\% + 0,3 * 3,90\% = 4,80\%$. Hiermee hangt een kostenbeslag samen van € 493.000.

De bovenstaande afspraken uit het bestuursakkoord vormen het vertrekpunt voor het budgettaire kader 2024-2027. In financiële zin is de vertaling hiervan als volgt:

Bedragen x € 1.000

Uitgangspunten bestuursakkoord	Begr 2023	Begr 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Indexatie OZB (3,1%)	-	-390	-390	-390	-390
Aanvullende verhoging OZB (8,5%)	-	-1.070	-1.070	-1.070	-1.070
CAO 2023 (werkelijk)	1.343	1.343	1.343	1.343	1.343
CAO 2024 (inschatting)	-	1.862	1.862	1.862	1.862
Indexering GR'en (7,0%)	730	730	730	730	730
Subsidies (4,8%)	-	315	315	315	315
Totaal	2.073	2.789	2.789	2.789	2.789
	nadeel	nadeel	nadeel	nadeel	nadeel

3 PRIORITEITEN GEMEENTE OOSTERHOUT

3.1 ZORG EN WELZIJN

ACCENTEN 2024

3.1.1 Algemeen

Beweging naar de voorkant: € 500.000

Er wordt binnen het sociaal domein steeds meer en beter integraal gewerkt. Het Sociaal Team heeft hierin een belangrijke aanjagende rol in. Het doorlopende verbetertraject toegang ondersteunend met ontwikkelopgaven die onder andere de samenwerking met het voorliggend veld sociaal domein breed moet versterken. De beleidskaders die nu worden vastgesteld (brede buurt, jeugd, minima), de regionale inkoop jeugd en governance per 2025, de aanbesteding vrij-toegankelijke dagbesteding per 2025 en vroeg signalering schulden ondersteunen deze beweging. Ook de Ontwikkeling regionale arbeidsmarktinfrastructuur om werkloosheid te voorkomen (van werk naar werk, Leven Lang Ontwikkelen) is een voorbeeld hiervan. De beweging naar de voorkant wordt dus integraal ingezet, over alle wetten en regelingen in het sociaal domein heen.

Een ander onderdeel van de beweging naar de voorkant is het verstevigen van het sociaal team Oosterhout door hier ook een deel van de hulpverlening te beleggen. Dit laatste is deels een opdracht uit de hervormingsagenda Jeugd (bindende afspraken tussen het rijk en de VNG) en later ook het convenant stevige lokale teams voor zowel Jeugd als Wmo (is nu in ontwikkeling). Deze lokale teams, die er per 2025 moeten staan, zijn ter versterking van het gewone leven (normaliseren) en de professionals moeten ook zelf hulp verlenen. Ook zijn zij verantwoordelijk voor de verbinding met zowel de sociale basis, het voorliggend veld en het gespecialiseerde hulp-aanbod. Dit betekent dat we een andere werkwijze verwachten van onze eigen professionals in het sociaal team Oosterhout. Daarbij kunnen we niet exact inschatten wat er op ons afkomt met deze ontwikkeling. Het vraagt in ieder geval om het versterken van de samenwerking in de driehoek stevige lokale teams, voorliggend veld en gespecialiseerd aanbod. Landelijk is er de overtuiging dat deze werkwijze geld aan de achterkant gaat opleveren, maar daarvoor moeten we eerst aan de voorkant investeren. Door integraal te werken, is het overigens niet altijd duidelijk waar de besparing precies zit (denk aan inzet schuldhelpverlening in een gezin, waardoor andere problemen worden voorkomen).

Om echt een beweging naar de voorkant te kunnen maken, is er voor 2024 en 2025 dan ook € 500.000 sociaal domein-breed nodig. Vanaf 2026 kan er een afbouw plaatsvinden als de stevige lokale teams 'staan'. Naast deze gerichte investering op doorontwikkeling van de genoemde samenwerkingsdriehoek, hebben we ook een specifieke uitkering (SPUK)

aangevraagd. Deze SPUK-gelden vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) zijn voor de jaren 2023 tot 2025/2026 en zetten we specifiek in voor de (deels verplichte) preventieve opdracht die we als gemeente hebben. Deze opdracht richt zich op sport- en beweegstimulering, bevorderen van cultuurparticipatie, gezondheidsbevordering en het versterken van de sociale basis.

3.1.2 Jeugd

Autonome groei jeugdzorg € 900.000

De werkelijke kosten Jeugdzorg 2022 laten en overschrijding zien van € 2,45 miljoen t.o.v. de begroting 2022. Deze kostenstijging wordt voor een groot deel verklaard door een wijziging in het woonplaatsbeginsel (niet de woonplaats waar het kind woont tijdens de zorg, maar voorafgaand aan de zorg is leidend voor welke gemeente verantwoordelijk is voor de kosten). Dit pakt voor Oosterhout zeer negatief uit (ongeveer 700k). Daarnaast zien we nog steeds een explosieve groei

bij ambulante jeugdzorg. Dit komt vooral door een steeds verdere stijging van met name steeds jongere cliënten.

Dit kan duiden op een beweging naar de voorkant (problemen worden eerder aangepakt, waardoor later zwaardere zorg wordt voorkomen), maar zorgt op de korte / middellange termijn daarmee wel voor hogere kosten. Daarnaast vermoeden we dat dit ook nog na-ijleffecten zijn van corona en zijn ook de wachtlijsten 2e helft 2022 bij het sociaal team weggewerkt, waardoor er dus een achterstand is weggewerkt. Onduidelijk is hoe dit zich in 2023 e.v. gaat ontwikkelen. In het kader van realistisch begroten zou in 2024 minimaal rekening moeten worden gehouden met de werkelijke kosten 2022 plus prijsontwikkelingen. In de begroting 2023 is reeds € 1,9 miljoen extra opgenomen (incl. prijsindex), maar dat lijkt dus niet voldoende te zijn. Alleen kijkend naar de volumes 2022 (en dus zonder prijsindex) zou er rekening gehouden moeten worden met een ophoging van de begroting met € 900.000.

Indexatie kosten jeugdzorg: € 270.000 - € 770.000

Tarieven in de Jeugdzorg worden doorgaans gebaseerd op het OVA index. Voor 2023 bedraagt dit 6,9%. Daarnaast heeft er een kostprijsonderzoek plaatsgevonden naar de tarieven Pleegzorg en Gezinshuizen. Uit dit onderzoek is gebleken dat de tarieven bij WBO een stuk lager liggen dan bij omliggende regio's. De tarieven worden daarom voor 2023 verhoogd met gemiddeld 21%. Dit levert € 270.000 aan meerkosten op voor alleen Pleegzorg en Gezinshuizen vanaf 2023. Hiermee is in de begroting 2023 dus nog

geen rekening gehouden. De OVA index voor 2024 is nog niet bekend. Voorgesteld wordt rekening te houden met minimaal 3% voor 2024 (€500.000).

Mogelijke invoering inkomensafhankelijke bijdrage jeugdzorg: pm

Mogelijke invoering eigen inkomensafhankelijke bijdrage jeugdzorg (voorzien in 2025) staat onder politieke druk.

Leerlingenvervoer € 115.000

Binnen het leerlingenvervoer wordt een stijging van de kosten verwacht. Deze wordt enerzijds veroorzaakt door een indexering van het contract met 13,7 %. In het contract is vastgelegd de tarieven jaarlijks met de NEA-index (index voor vervoer) te verhogen. Anderzijds zien we nog steeds een stijging in het aantal leerlingen dat gebruik maakt van het leerlingenvervoer. De stijging is vooral te zien bij leerlingen die aangewezen zijn op Speciaal Onderwijs.

Op dit moment is nog onduidelijk wanneer de islamitische school in het schooljaar 2023-2024 gaat starten en zo ja met hoeveel groepen. De komst van de school is daarom nog niet verwerkt in de bovenstaande middelen.

3.1.3 Wet maatschappelijke ondersteuning

Hulp bij Huishouden: € 1.200.000

Autonome stijging kosten Hulp bij het Huishouden als gevolg van voornamelijk kostenstijgingen (cao) en - in mindere mate - toename aantal cliënten.

Begeleiding: € 500.000

In 2022 waren de kosten voor Wmo begeleiding € 5,5 miljoen. In begroting 2023 en verder is rekening gehouden met € 5,2 miljoen. Rekening houdend met stijging van de indexering (wegens cao-ontwikkelingen) en een toename van aantal cliënten verwachten we een nadelig effect.

Vrij toegankelijke dagbesteding: € 50.000

In 2023 verwachten we een kostenoverschrijding op de voorzieningen vrij toegankelijke dagbesteding vanwege cao-ontwikkelingen van zo'n € 50.000.

Rolstoelen/scootmobielen: € 50.000

Het aantal cliënten met een rolstoel neemt de afgelopen jaren met gemiddeld 7,4% toe. Door vergrijzing en langer thuis wonen waarbij we willen dat inwoners kunnen participeren blijft deze groei in aantal cliënten doorzetten. Bij de verstrekking van de scootmobielen zien we over de afgelopen jaren een geleidelijke daling in de standaard scootmobielen, n.a.v. het gewijzigde beleid hierin in 2020. We verwachten daarom dit jaar per saldo hiervoor € 50.000 extra benodigd te hebben.

GR GIA en meldpunt crisiszorg: € 137.000

Vanuit de GR Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIA) en Meldpunt crisiszorg wordt aan gemeenten gevraagd om voor 2024 rekening te houden met een hogere gemeentelijke bijdrage voor zowel de GIA-taken (€ 125.000) als het meldpunt crisiszorg (€ 12.000). In het voorjaar van 2022 is vanwege het verwachte structurele tekort besloten om het regionale GIA- takenpakket te analyseren met als doel structurele inkomsten en uitgaven voor de uitvoering van de het regionale GIA-taken vanaf 2024 weer in balans te brengen. Op basis van de ingediende subsidieaanvragen 2023 van alle uitvoerders en de uitgevoerde analyse van de regionale GIA-taken is een doorkijk gemaakt naar het jaar 2024. De gemeentelijke bijdrage zal vanaf dat jaar structureel opgehoogd moeten worden om de basis verder op orde te brengen en te houden en ook om mee te kunnen in de ontwikkeling naar het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. Met de gevraagde gemeentelijke bijdrage voor 2024 kan het regionale GIA-takenpakket worden uitgevoerd met de structurele middelen die daarmee beschikbaar komen. Met de gevraagde gemeentelijke bijdrage voor het Meldpunt Crisiszorg voor het jaar 2024 kan het Meldpunt de verwachte hogere instroom van meldingen opvangen en alle meldingen (acuut en niet-acuut) beoordelen en zorgen dat de juiste vervolgactie ingezet wordt.

Kleinschalig Collectief Vervoer (KCV): € 50.000

Binnen het kleinschalig collectief vervoer wordt vanwege een nieuwe aanbesteding in 2023 € 50.000 kostenstijging verwacht. Voor 2024 wordt hiervoor een nog verdere kostenstijging verwacht.

3.1.4 Sociaal beleid

Kwetsbaarheid op Participatie, Minimabeleid-, Schuldhulpverlening en Inburgering: € 100.000

We hebben één beleidsadviseur die de onderdelen Minima, Schuldhulpverlening en Inburgering beheert. Doordat een medewerker een strategische functie heeft gekregen gaat de ondersteuning op het gebied van minima daar wegvallen waardoor alle 3 de onderdelen volledig bij één persoon terecht komen. Deze 3 beleidsterreinen zijn zowel op inhoud als in omvang niet te verenigen in 1 persoon.

De senior beleidsadviseur beheert de gehele Participatiewet. Jaren aan ervaring en kennis ligt hier aan ten grondslag. Hij heeft een solistische functie waardoor wij enorm kwetsbaar zijn bij uitval of vertrek. Om die kwetsbaarheid op te vangen en te combineren met de kwetsbaarheid bij de bovenstaande 3 beleidsterreinen is het voorstel om 1 fte toe te voegen aan

de formatie. Hierdoor ontstaat ook meer ruimte om te werken aan innovatie m.b.t. de uitstroom.

Participatiewet

Het kabinet wil de menselijke maat terugbrengen in de sociale zekerheid. Dit geldt ook voor de Participatiewet. De Participatiewet kent nu vooral een sfeer van wantrouwen. Met een wijziging van de wet wil het kabinet het accent verschuiven naar vertrouwen in de burger.

Inmiddels is een voorontwerp van het wetsvoorstel Handhaving Sociale Zekerheid vrijgegeven. Deze wet moet de wijze van handhaving binnen de sociale zekerheid en dus ook de Participatiewet vormgeven. Belangrijk uitgangspunt is dat er uitgegaan wordt van vertrouwen. De wet voorziet in een aantal instrumenten die de gemeente kan inzetten in het kader van handhaving. Het gaat dat om: afzien van een sanctie, een waarschuwing, een voorwaardelijke boete, een boete of overdracht naar het strafrecht. Voordat en besluit genomen wordt dient aan de uitkeringsgerechtigde de mogelijkheid geboden te worden van een toelichtingsgesprek. Dit zal dus in ieder geval iets vergen van onze uitvoeringscapaciteit. Planning is dat de wet in de loop van 2024 in werking zal treden.

Het is nog niet duidelijk welke wijzigingen het kabinet verder nog wil doorvoeren in de Participatiewet. Het zal in ieder geval gaan om een verruiming van de vrijlatingsmogelijkheden en de ondersteuning bij activering. Ook voor deze wijzigingen geldt dat de planning is dat invoering in de loop van 2024 plaatsvindt.

Voor zover de wetswijzigingen zullen leiden tot hogere uitkeringslasten mag ervan worden uitgegaan dat dit gecompenseerd wordt door een verhoging van het Buig-budget. In hoeverre de extra inzet voor re-integratie en activering wordt gecompenseerd is echter nog onduidelijk.

De implementatie van de wetswijzigingen zal de nodige impact hebben op de uitvoering. In de eerste plaats zal het nodig zijn om verordeningen, uitvoeringsbesluiten en beleidsregels aan te passen. Vervolgens dienen deze geïmplementeerd te worden en zullen werkprocessen en systemen aangepast moeten worden.

MidZuid

Met betrekking tot MidZuid lopen er op dit moment twee belangrijke processen.

In de eerste plaats zijn gemeenten en MidZuid in gesprek over de toekomstige rol die MidZuid voor de gemeenten moet spelen bij het aan het werk helpen van mensen met een arbeidsbeperking en met een (grote) afstand tot de arbeidsmarkt.

Een ander belangrijk onderwerp is de huisvesting van MidZuid. De bedoeling is dat er over de richting hiervoor nog in 2023 een besluit genomen zal worden. Vervolgens zal in 2024 verder gegaan worden met de uitwerking hiervan. Een belangrijk onderdeel van deze uitwerking is de financiële kant.

Nieuwe indeling Arbeidsmarktregio

In 2022 heeft de minister van SZW de uitgangspunten voor de uitbreiding van de arbeidsmarktinfrastructuur vastgesteld. Belangrijk aspect hiervan is dat de dienstverlening aan werkgevers, werknemers en werkzoekenden meer op het niveau van de arbeidsmarktregio (voor ons West-Brabant) vormgegeven moet worden. Hierbij krijgt de centrumgemeente (gemeente Breda) een belangrijke regierol. De bedoeling is dat er binnen de arbeidsmarktregio een soort werkcentrum komt waar werkgevers, werknemers en werkzoekenden met hun arbeidsmarkt vraagstukken terecht kunnen en van waaruit ondersteuning wordt geboden. In dit werkcentrum zouden het Regionaal Mobiliteitsteam en het Werkgeversservicepunt samen moeten komen. Op dit moment is nog onduidelijk hoe dit er uit moet gaan zien. Mogelijk zal het werkcentrum een zelfstandig rechtspersoon (stichting of GR) worden.

Asielzoekers / statushouders en inburgering: PM

Komende jaren zullen we rekening moeten houden met grotere toestroom van vluchtelingen, statushouders en andere groepen. Daarbij komt ook het huisvesten van de arbeidsmigranten. Het gaat hierbij om het huisvesten van de doelgroepen voor de soms korte, maar ook langere termijn. Naast het huisvesten van deze doelgroepen is het ook van belang om voor de meeste van deze doelgroepen te zorgen voor een goede integratie in de Oosterhoutse samenleving (o.a. scholing en begeleiden naar werk). Bij de saldobestemming 2022 zal worden voorgesteld om het overschot op de kostenplaats opvang Oekraïners over 2022 in een aparte bestemmingsreserve aandachtsgroepen te storten. Wat er exact nodig is wordt uitgewerkt in een plan van aanpak en dit jaar voorgelegd aan de raad.

Schuldhelpverlening

In februari 2023 is het wetsvoorstel aangenomen om de termijn van een wettelijke schuldenregeling (WSNP) te halveren van 36 maanden naar 18 maanden. De verwachte inwerkingtreding van de wet is 1 januari 2024. De wetswijziging kan ook de nodige gevolgen hebben voor het minnelijke schulden traject dat gemeenten uitvoeren. Er vinden hierover op landelijk niveau gesprekken plaats. Waarschijnlijk zal ook de looptijd van een minnelijk traject gehalveerd worden. Daarnaast is de roep om in meer gevallen een saneringskrediet in te zetten.

Minimabeleid

Als gevolg van economische ontwikkeling wordt er een groter beroep verwacht op kosten minimeerregelingen. Daarnaast speelt gemeentelijk beleid om niet-gebruik verder terug te dringen en de kinderarmoede te halveren.

Volksgesondheid

Momenteel geen relevante ontwikkelingen verwacht.

3.1.5 Inclusie / Brede welvaart

In 2024 wordt een beleidsstuk rondom inclusie opgesteld.

3.1.6 Dierenwelzijn

Op dit moment wordt een plan van aanpak opgesteld voor de toekomst van het MEK op de huidige locatie. Door middel van dit plan moet er bij het MEK weer een stabiele situatie ontstaan alsmede een duidelijke visie op het functioneren van het MEK.

We geven in 2024 uitvoering aan het nog op te stellen beleid rondom dierenwelzijn.

AANPASSINGEN EXPLOITATIE

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begr 2023	Begr 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Algemeen					
Beweging naar de voorkant	N	500	500	-	-
Jeugd					
Jeugdzorg (autonome groei)	A	900	900	900	900
Jeugdzorg (indexering)	A	270	770	770	770
Leerlingenvervoer	A	115	115	115	115
Wmo					
Hulp bij Huishouden	A	1.200	1.200	1.200	1.200
Begeleiding	A	500	500	500	500
Vrij toegankelijke dagbesteding	A	50	50	50	50
Rolstoelen	A	50	50	50	50
GR GIA / meldpunt crisiszorg	A	41	137	137	137
KCV	A	50	50	50	50
Sociaal beleid					
1 fte participatie, minima, inburgering, schuldhulp	N	100	100	100	100
Dierenwelzijn					
MEK	-	-	-	-	-
Totaal	961	4.372	4.372	3.872	3.872

3.2 ARBEIDSMARKT, ECONOMIE EN ONDERWIJS

ACCENTEN 2024

3.2.1 Arbeidsmarkt

Geen accenten voor 2024

3.2.2 Ruimte om te ondernemen

Everdenberg-Oost

Het bouwrijp maken van Everdenberg-Oost is gestart. Dit nieuwe bedrijventerrein wordt ontsloten via de N629. Onderzocht moet worden wat de consequenties zijn van het recente besluit van GS (om geen natuurvergunningen meer te verlenen waarmee de stikstofdepositie toeneemt op Natura 2000-gebieden) voor zowel de 2e fase van de N629 en de tijdelijke ontsluiting van het bedrijventerrein (relatie met N629). Dit kan mogelijk financiële consequenties hebben.

Arendshof I: PM

Eind 2023 zal een Ontwikkelplan voor Arendshof I gepresenteerd worden voorzien van verschillende ontwikkelscenario's. De gemeente zal, in samenwerking met de provincie, nog moeten bepalen welke financiële strategie de gemeente hierop gaat voeren. Van behouden tot ambitieus, van investeren in terugnemen openbare ruimte (bij verwijderen overkapping) tot aan het doen van strategische aankopen. Op basis van deze strategie zal eind 2023 de financiële impact helder zijn.

Kwaliteit bedrijventerreinen: PM vanaf 2025

Om de kwaliteit van de bedrijventerreinen te verhogen wordt in 2023 gestart met een onderzoek naar ontwikkelmogelijkheden en de toekomstige inrichting en beheer van de grote bedrijventerreinen. Per terrein volgt een scenario, uitmondend in een actieplan. Voor 2023 en 2024 voldoen de gereserveerde middelen. Vanaf 2025 wordt echter een toename in benodigde

middelen voorzien vanwege het uitvoeren van de actieplannen voortkomend uit het onderzoek. Hoewel concrete bedragen nog lastig te noemen zijn, vragen we hier wel aandacht voor, ook i.r.t. beschikbare capaciteit. Dit met name gelet op de integrale opgave op de terreinen (het gaat zowel om duurzame energieopwekking als vergroening, verbetering van de bereikbaarheid en vergroten van de veiligheid).

3.2.3 Onderwijs

Vervoer bewegingsonderwijs: € 45.000

Indexatie bestaande contract vanwege aantallen en gestegen brandstofprijzen. Hiervoor is op basis van het contract met ingang van 2023 € 45.000 extra benodigd. Daarnaast zal de nieuwbouw van sporthal Arkendonk betekenen dat de scholen die daar nu bewegingsonderwijs geven elders moeten worden geplaatst. Dat zal tijdens de verbouwing voor extra vervoerskosten bewegingsonderwijs leiden. De consequenties hiervan worden momenteel nog uitgewerkt.

OZB onderwijshuisvesting: € 55.000

De post te betalen OZB voor onderwijshuisvesting is in 2022 met € 55.000 overschreden. Dit is nog niet in de begroting 2023 en verder meegenomen.

Erfpachtkosten Muldersteeg: € 15.000

Dit betreft de jaarlijkse erfpachtkosten, welke niet opgenomen waren in de begroting.

Doorontwikkeling GR Regionaal Bureau Leren € 51.000 (en € 29.000 afrekening over 2022)

Na 10 jaar vindt een doorontwikkeling plaats van de Gemeenschappelijke Regeling Regionaal Bureau Leren. De huidige begroting is weliswaar geïndexeerd, maar in de afgelopen 10 jaar is er veel veranderd in de leerplicht taken. De afgelopen jaren heeft gemeente Breda aanzienlijk bijgeplust om aan de wettelijke vereisten te kunnen blijven voldoen (inschatting is ongeveer € 400.000 op een begroting van 2 miljoen). Het aandeel van Oosterhout hierin bedraagt voor 2022 € 29.000,- en voor 2023 € 51.000,-. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om de kosten van inhuur en ziektevervangingskosten omdat een groot aantal van de leerplicht medewerkers in dienst is bij gemeente Breda. Daarnaast is de formatie door de verschuiving van taken van curatief naar meer preventief en de toename van complexe problematiek bij leerlingen niet meer toereikend.

Daarnaast moeten de 16 deelnemende gemeenten opnieuw een keuze maken voor een ambitie- en samenwerkingsniveau. We zitten op dit moment in de eerste fase van de doorontwikkeling van de GR Regionaal Bureau Leren. De ambitie is om ook hier de beweging naar de voorkant te maken. Door meer preventief aanwezig te zijn op scholen en andere vindplaatsen willen we schoolverzuim snel signaleren en schooluitval voorkomen. Dat wil zeggen dat je voordat er sprake is van wettelijk verzuim al met de eerste signalen

van verzuim en te laat komen aan de gang gaat. Mogelijk zal in de samenwerking ook de vraag aan de orde komen of de individuele gemeenten de leerplichttaken weer zelf willen gaan uitvoeren. Op het gebied van leerplicht en tegengaan van voortijdig schoolverlaten is zowel de lokale als de regionale samenwerking belangrijk. Lokaal wordt geschakeld met jeugdprofessionals wanneer hulp of ondersteuning nodig is. Voor leerlingen in het MBO of zonder startkwalificatie is het regionale vangnet belangrijk. De consequenties van deze beweging naar de voorkant zijn nog niet meegenomen in de meerjarenbegroting vanaf 2024.

bij grote evenementen in Oosterhout. Momenteel zijn er in de begroting voldoende middelen beschikbaar om de Susteams ongeveer 10 keer in te kunnen zetten. Het is de wens om dit frequenter te gaan doen. Kijkend alleen al naar de gewenste inzet bij carnaval, koningsnacht, de kermis, de sinterklaasintocht, oud & nieuw, is het huidige budget onvoldoende. Aanvullend is voor deze gewenste inzet € 35.000 per jaar benodigd.

Indexering contract beveiliging: € 3.455

Vanwege CAO ontwikkelingen uit de branche, zit er een indexering van 16% op de contracten voor beveiliging.

3.2.4 Toerisme en recreatie

Toeristenbelasting: € 50.000.

In de huidige situatie wordt van de totale opbrengst toeristenbelasting € 200.000 in de algemene middelen gestort. Voorgesteld wordt om dit bedrag op te hogen naar € 250.000 en dus minder te storten in het toeristisch fonds. Dit vanwege hogere gemeentelijke kosten en investeringen in de recreatieve infrastructuur.

3.2.5 Evenementen

Evenementen: € 40.000

Bij het organiseren van evenementen zijn de kosten gestegen voor fysieke maatregelen zoals tijdelijke fietsenstalling, sanitair en verkeersomleidingen. Daarnaast zijn de kosten voor stroomvoorziening (zoals de ijsbaan) hoger. Omdat er meer evenementen op de evenementenkalender staan, is er meer ondersteuning nodig. Ook voor bestaande evenementen is de vraag voor extra ondersteuning aanwezig. Zo komt er een omslagpunt van regelgeving verbod plastic en glas bij evenementen (hardcup).

Daarnaast is ook te zien dat het organiseren van evenementen complexer wordt. Een voorbeeld is Koningsdag. Tot 2022 ontving het Oranjecomité Oosterhout een subsidie voor het organiseren van Koningsdag. Het Oranjecomité heeft aangenomen vanwege het beperkte aantal vrijwilligers niet meer in staat te zijn om Koningsdag te organiseren in de huidige vorm. Een deel van de organisatie wordt nu vanuit de gemeente en stichting Bruisende Binnenstad opgepakt. Alle ontwikkelingen maken het noodzakelijk het budget te verhogen met € 40.000.

Inzet Susteams en beveiliging verhogen: € 35.000

Het Susteam is een speciaal team van particuliere beveiligers dat door de gemeente wordt ingezet om het uitgaanspubliek waar nodig aan te spreken

AANPASSINGEN EXPLOITATIE

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begr 2023	Begr 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Onderwijs					
Vervoer bewegingsonderwijs A	45	45	45	45	45
OZB onderwijshuisvesting A	55	55	55	55	55
Erfpachtkosten Muldersteeg A	-	15	15	15	15
Kostenstijging GR RBL A	80	51	51	51	51
Doorontwikkeling GR RBL N		pm	pm	pm	pm
Toerisme en recreatie					
Toeristenbelasting	-	-50	-50	-50	-50
Evenementen					
Evenementenkosten N	-	40	40	40	40
Inzet Susteams N	-	35	35	35	35
Indexering contract beveiligingskosten P	3	3	3	3	3
Totaal	183	194	194	194	194

AANPASSINGEN INVESTERINGEN INTEGRAAL HUISVESTINGSPLAN ONDERWIJS

In de raadsvergadering van 20 december 2022 is het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2022-2042 vastgesteld. Er is opnieuw gekeken naar de hierin geplande projecten en er heeft een verschuiving in de uitvoering plaatsgevonden en één project is verschoven tot buiten de planningsperiode. Onderstaand worden de jaartallen van uitvoering van deze projecten aangegeven. De wijzigingen zijn onder de tabel toegelicht.

Nr.	Omschrijving	Toelichting	2022	2023	2024	2025	2026
			2.650.000	11.430.683	25.878.606	2.719.322	6.293.119
	volledige renovatie/ vernieuwbouw de ontdekking tbv gecombineerd gebruik 2 school besturen (Ontdekking / Menorah)		X				
	Menorah 2 aanvullende lokalen (nu noodlokalen)		X				
	Marcoen ca 8-10 lokalen behoefte tot 2028		X				
	de Muldersteeg toename leerlingen leidt tot uitbreiding huisvesting	1e inrichting		X			
	Westhoek uitbreiding	1e inrichting		X			
	Rubenshof uitbreiding	1e inrichting		X			
	Islamitische school	1e inrichting		X			
	Marcoen	Uitbreiding 2 lokalen		X			
	Montessori	Uitbreiding 1 lokaal		X			
	De Meander	Uitbreiding		X			
	Paulo Freire/Torenschouw	Nieuwbouw			X		
1	dep Rubenshof	Nieuwbouw				X	
2	De Sterrendonk	Nieuwbouw				-	X
	KC de Ontdekking	Nieuwbouw (samen met Menorah)		-			
	Menorah (Ontdekking)	Nieuwbouw (samen met De Ontdekking)		-			
3	Muldersteeg	Uitbreiding				-	
4	Hanze college	vernieuwbouw		X	X		
5	Hanze college bewegingsonderwijs			-	X		
6	Eerste inrichting Marcoen			X			
7	Indexatie onderwijshuisvesting (4,8%)			X	X	X	X
8	Afboeken restwaarde scholen bij nieuwbouw				pm	pm	pm

Toelichting op wijzigingen:

1. Dependance Rubenshof (voormalig Hobbit) bedrag verlaagd; er waren teveel m2 opgenomen in het oorspronkelijke IHP, omdat de vernieuwing gekoppeld was aan de oorspronkelijke vierkante meters van de Hobbit.
2. De Sterrendonk is verschoven van UVP 2025 naar UVP 2026.
3. De (ver)nieuwbouw van de dependance van de Muldersteeg (Biëncorf) is gekoppeld aan de ontwikkeling van het Slotjesveld. In verband met de herijking van de 'visie Slotjesveld' en de huidige investeringsmogelijkheden van de gemeente Oosterhout is de uitvoering naar achteren verschoven (buiten huidige planningsperiode).
4. Hanze College. Verreweg het grootste deel van de kosten van dit IHP komen voor rekening van de (ver)nieuwbouw van het Hanze College. Het locatieonderzoek en het programma van eisen zijn na de zomer van 2023 gereed, in december van dat jaar volgt het kredietvoorstel aan de gemeenteraad. Dan moet er ook duidelijkheid zijn over de volgende twee aspecten:
 - a. De eigen financiële bijdrage van het schoolbestuur in de nieuwbouw van het Hanze College;
 - b. Tegenover deze investering staan (beperkte) grondopbrengsten als bij verplaatsing van Hanze en/of Zwaaiikom op de oorspronkelijke locatie woningbouw kan worden gerealiseerd.
 - c. Er is ook nog sprake van kosten voor het afboeken van de boekwaarde indien gekozen wordt voor volledige nieuwbouw. Dit is nu niet meegenomen in de kosten.
5. Bewegingsonderwijs Hanze College nieuw toegevoegd (UVP 2024). In het IHP zijn niet meegenomen de kosten die benodigd zijn voor het bewegingsonderwijs. In algemene zin heeft het onderwijs hiervoor voldoende capaciteit, met uitzondering van de scholen in het centrum. Dit tekort kan worden opgevangen als er op de locatie van het Hanze College voldoende capaciteit voor het bewegingsonderwijs wordt gecreëerd. De extra kosten voor bewegingsonderwijs (twee zaaldelen) bij het Hanze College bedragen circa € 3,3 miljoen.

Daarnaast zou recreatieoord De Warande een prominentere rol kunnen gaan spelen in het bewegingsonderwijs.
6. In 2023 wordt de Marcoen uitgebreid met drie lokalen. De eerste inrichting van deze lokalen is aangevraagd en nieuw toegevoegd (UVP 2024).
7. Indexatie bouwkosten voor alle projecten (2023, 2024, 2025 en 2026). De investeringen op onderwijshuisvesting, zoals deze in december 2022 zijn vastgesteld, zijn bijgewerkt tot het prijspeil van december 2022. Volgens de concept verordening die in juni 2023 wordt voorgelegd, wordt voor de indexatie van de gereserveerde bedragen voor nieuwbouw,

renovatie en uitbreiding van schoolgebouwen het indexcijfer Schoolgebouwen (peildatum juni) gehanteerd van het Bureau Documentatie Bouwwezen (BDB). Dit is conform de afspraak in het vastgestelde IHP. Het indexcijfer voor de periode december 2022 – december 2023 bedraagt 4,8%. Dit betekent dat er zo'n € 2,4 miljoen extra moet worden gereserveerd voor de uitvoering van het IHP.

8. Afboeking resterende boekwaarde schoolgebouwen bij nieuwbouw toegevoegd als PM, wanneer op basis van een haalbaarheidsonderzoek wordt gekozen voor nieuwbouw.

3.3 SPORT EN CULTUUR

ACCENTEN 2024

3.3.1 Sport

Vorbereiding sporthal Arken-donk

Bij sporthal Arken-donk is gekozen voor vernieuwbouw. Hiervoor is een bedrag gereserveerd van € 5,9 miljoen. In de planuitwerking worden kostenramingen gemaakt, die worden getoetst aan het beschikbare budget. Uitgangspunt is om binnen de beschikbare middelen te blijven. Daarnaast wordt onderzocht hoe de tijd dat de sporthal niet in gebruik is zo minimaal kan zijn, zodat er geen tijdelijke voorziening nodig is. Hierbij wordt ook gedacht aan doorverwijzen naar andere binnen- en buitensportaccommodaties. De daadwerkelijke vernieuwbouwwerkzaamheden staan gepland voor 2024.

Verplaatsing accommodatie OVV

Er worden eerst verschillende scenario's onderzocht, waarbij de huidige en andere locaties worden onderzocht voor OVV.

Bouwkundig onderhoud De Warande: € 55.234

Indexatie is doorgerekend in het contract wat leidt tot een structurele verhoging van bijna € 40.000. Daarnaast is de onderhoudsplanning geactualiseerd wat leidt tot onderstaande financiële aanpassingen:

Omschrijving	Begr 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Onderhoudsplanning Warande	15.800	-229	198.668	111.747

Indexatie diverse contracten sport: € 24.668

Betreft prijsindexatie op de contracten voor inhuur personeel derden, schoonmaak, MidZuid en kleine sportmaterialen.

Indexatie kosten gas en elektra sport: € 766.000

In de begroting 2023 is nog gerekend met een gasprijs van € 0,75 per m3 gas. De recent vastgeklitte prijzen bedragen echter € 1,645 per m3 gas. Voor elektra geldt een soortgelijk verhaal. Momenteel is in de begroting rekening gehouden met € 0,22 per kWh. De vastgeklitte prijs is echter € 0,37 per kWh. Dit alles vraagt over de breedte van sport (binnensport en zwembad) een actualisatie van € 766.000.

3.3.2 Cultuur

H19 naar Galvanitas: PM

Er heeft een quick scan plaatsgevonden naar verplaatsing van h19 naar Galvanitas. Hierbij is alleen nog maar naar de inhoud gekeken. Conclusie is dat h19 een welkome aanvulling is op en drager kan zijn van een culturele hotspot bij de Galvanitasfabriek, samen met MOYA, Cultuurmakerij en het inspiratielab. Ondanks dat h19 momenteel op een prima plek zit biedt verplaatsing van h19 naar Galvanitas ook inhoudelijke voordelen voor h19. Op dit moment worden een eigen zaal voor optredens en een foyer met mogelijkheid van hapje/drankje gemist. Deze faciliteiten zouden bij een culturele hotspot bij Galvanitas gedeeld kunnen worden met voorgenoemde partijen. Ook zit er een duidelijke overlap in ruimtebehoefte van h19 en de Cultuurmakerij. Door samenvoeging binnen één culturele hotspot op het Galvanitasterrein zal er sprake zijn van een betere bezetting van deze ruimtes en ontstaat er ook kruisbestuiving. Wel moge duidelijk zijn dat verplaatsing naar Galvanitas een kostenplaatje met zich meebrengt. Onduidelijk is nog hoe dit eruit ziet en dit zou dan ook in een nader onderzoek verder uitgewerkt moeten worden.

Tijdelijke uitbreiding cultuur: € 44.000

Cultuur is een belangrijk middel en instrument voor de gemeente Oosterhout om een aantrekkelijke stad te zijn voor bewoners en bezoekers. Cultuur zorgt voor verrijking van de omgeving, inwoners en bezoekers. Het draagt niet alleen bij aan de economie van de stad, maar zorgt er ook voor dat inwoners mee kunnen blijven doen en werken aan een positieve gezondheid, hun talentontwikkeling en het verbreden van hun horizon. Dat is ook de reden dat cultuur een stevigere positie heeft gekregen in het bestuursakkoord. Dit vertaalt zich ook door in onze ambities en wat we de komende jaren willen realiseren. De belangrijkste twee ontwikkelingen daarin zijn de mogelijke verplaatsing van h19 naar Galvanitas en de realisatie van een culturele hotspot aldaar en de implementatie van de in 2023 te ontwikkelen visie op Kunst. Beide ambities vragen om dusdanige extra capaciteit dat er behoefte is aan de inzet van een tijdelijke inhuur op cultuur.

Stadshistorische informatie: € 10.000

Om het historische verhaal van de gemeente te kunnen borgen en delen is het van groot belang, dat er beroep gedaan kan worden op iemand met de nodige historische feitenkennis. Het mag niet zo zijn, dat de historische gegevens die wij gebruiken en delen, fouten bevat. Zodoende is het van belang dat er een informatiepunt komt waar navraag kan worden gedaan en die zelf actief op zoek gaat naar mogelijkheden om het verhaal van Oosterhout te vertellen en die ook bij kan dragen aan het up-to-date houden van de bestaande website van de Oosterhoutse Tijdmachine. Het gaat hierbij om een budget van ongeveer € 10.000.

Structurele subsidies: € 90.500.

Naast de indexeringen van de subsidies, is er ook een vraag om structurele subsidie vanuit de volgende organisaties:

1. *Theater de Schelleboom* (€ 15.000); De Schelleboom heeft tot aan 2023 kunnen draaien en groeien zonder structurele subsidie. Hiermee hebben ze kunnen laten zien dat ze zelfstandig kunnen draaien, maar het geeft tegelijkertijd ook beperkte groeimogelijkheden. De komende jaren willen ze investeren en verder professionaliseren. Mede door de garantiestelling van de gemeente kunnen ze een deel van het theater vernieuwen en uitbreiden. Maar inmiddels is de rente fors gestegen, waardoor ook de exploitatielasten zullen stijgen. Ze hebben een beleidsplan opgesteld met daarin hun ambities en plannen. Om deze plannen te kunnen realiseren vragen ze de gemeente een tijdelijke (3 jaar) financiële ondersteuning. Wij stellen voor om deze te dekken uit de gereserveerde Coronamiddelen voor de cultuursector (binnen de vrije reserve). Met deze subsidie zijn ze in staat om:
 - a. De Schelleboom als uniek theater verder te positioneren en professionaliseren.
 - b. Lokale samenwerkingen en initiatieven te ondersteunen
 - c. Educatieve uitingen en samenwerkingen met scholen op te zetten
 - d. Het erfgoed te behouden & onderhouden en verder uit te dragen
2. *Oranjecomité t.b.v. Koningsdag* (€ - 5.000); Tot 2022 ontving het Oranjecomité Oosterhout een subsidie voor haar activiteiten, waaronder het organiseren van Koningsdag. Het Oranjecomité heeft aangegeven vanwege het beperkte aantal vrijwilligers niet meer in staat te zijn om Koningsdag geheel te organiseren. Om die reden is het subsidiebedrag van het Oranjecomité verlaagd met € 5.000. Deze middelen worden toegevoegd aan het budget evenementen (zie programma 2).
3. *MOYA* (€ 30.000); MOYA is een creatieve en culturele voorziening die past bij de ambitie die we als Oosterhout hebben. Ze willen huidige en toekomstige bewoners prikkelen met creatief aanbod. MOYA toont als cross-over tussen een museum en gallery dat het die functie al weet te vervullen. Wisselende hoogwaardige exposities van kunst van internationaal bekende kunstenaars worden versterkt met de werken van talentvolle jonge kunstenaars. Van het jaarlijks stijgend aantal bezoekers, ca. 12.000 het laatste jaar, zien we dat een groot gedeelte van buiten Oosterhout komt.

Maar MOYA is meer dan enkel een gallery/museum, het is ook een plek waar nieuwe (jonge) ideeën ontstaan, zoals;

- a. Artist in residence, waarbij op locatie een kunstenaar nieuwe werken realiseert in het zicht van het publiek en hier uitleg over geeft. Vooral aan jongeren.
- b. Evenementen waarbij muziek van bekende dj's wordt vermengd met de verhalen van videokunstenaars.
- c. Een expositie waarmee de jeugd wordt uitgedaagd een verhaal te vertellen middels eigen AI kunst. Steeds met wisselende thema's.

De locatie vormt ook een inspirerende plek waar bedrijven en instellingen uit de regio graag hun evenementen organiseren. MOYA werkt veel samen met andere partijen en investeert in een sterkere lokale en regionale samenwerking. Naast de reeds bestaande samenwerking met partijen als H19, gaat MOYA dit jaar de samenwerking aan met de

Biënnale, Living Museum Tilburg en Kunstpodium T. MOYA vindt het belangrijk om ook een sterke sociaal maatschappelijke bijdrage te leveren. Vanuit dat streven worden er jaarlijks tal van activiteiten georganiseerd:

- d. Rondleidingen voor scholieren en studenten (1800 leerlingen/studenten in 2022);
- e. Gratis toegang voor jongeren onder de 17;
- f. Ontwikkeling en uitvoering van maatschappelijke projecten, zoals het Oekraïne project;
- g. Etc.

Hoewel MOYA in de basis draait op haar eigen commerciële programma, maken de bredere maatschappelijke ambitie en de uit-

dagende rauwe locatie vol technische uitdagingen dat men de gemeente heeft gevraagd om een structurele ondersteuning. Met deze steun blijft MOYA zich verder ontwikkelen als culturele/creatieve 'hot-spot' en zich in samenwerking met de gemeente en het Oosterhoutse culturele en educatieve netwerk inzetten op zowel het educatieve programma voor de jeugd, als de diverse sociaal maatschappelijke activiteiten. Voor deze ontwikkeling stellen wij voor de komende 2 jaar een bijdrage beschikbaar van € 30.000.

4. *Stichting Ludens* (€ 8.000); In 2023 is 0,2 FTE formatie opgenomen voor een stadsorganist. Dit initiatief kwam van stichting Ludens. Naast de aangestelde organist, is er echter ook een werkbudget benodigd voor het uitvoeren van werkzaamheden die binnen de functieomschrijving zijn vastgesteld. Denk hierbij aan kosten voor het organiseren van de

marktconcerten, educatieve programma's, activiteiten op open monumentendag, etc. De stichting heeft hiervoor een jaarlijkse subsidie van € 8.000 aangevraagd.

5. *Speelgoedmuseum (€ 20.000)*; Speelgoedmuseum is met jaarlijks 12.000 bezoekers voor de collectie en specifieke projecten van waarde voor de gemeente. Het museum blinkt uit in maatschappelijke projecten voor kinderen en kwetsbare ouderen, haar functie in de wijk én biedt aan ongeveer 55 vrijwilligers een waardevolle dagbesteding. Het museum is ook aangesloten bij de Museumvereniging en dient uitvoering te geven aan de regels die de museumvereniging stelt. Samen met de bestuur en directeur wordt er een bedrijf gerund met alle taken en wettelijke vereisten. Een belangrijke opdracht binnen het takenpakket is de opdracht die de raad in 2020 heeft gesteld, verder professionaliseren en een interactief museum worden. Dit pakt het museum voortvarend aan maar is kwetsbaar omdat het allemaal vrijwilligers zijn. De directeur is een vrijwilliger maar heeft de dagelijkse leiding en coördineert de vernieuwing, transformatie en verbouwing. Er is meerdere malen aangegeven dat een professionele kracht alle ambities beter zou kunnen gaan ondersteunen. Er wordt veel van de vrijwilligers verwacht, een voorlopige (5 jaar) structurele bijdrage van € 20.000 waarmee een professionele kracht zou kunnen worden aangetrokken, zorgt voor ondersteuning en verlichting van de taken van de vrijwilligers.

AANPASSINGEN EXPLOITATIE

Bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begr 2023	Begr 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Sport 						
Onderhoudscontract Vaesen de Warande	A P	39	55	39	238	151
Indexatie diverse contracten sport	P	25	25	25	25	25
Indexatie gas en electra sport	P	766	766	766	766	766
Cultuur 						
Tijdelijke uitbreiding cultuur (0,5 fte)	N	-	44	44	-	-
H19 naar Galvanitas	N	-	pm	pm	pm	pm
Stadshistorische informatie	N	-	10	10	10	10
Structurele subsidies	N	-	53	53	23	23
Totaal		831	953	937	1.062	975

AANPASSINGEN INVESTERINGEN SPORT

In de jaarlijkse meerjarenbegroting geven wij een doorkijk van de grootste investeringen per beleidsterrein voor de komende jaren. Ten opzichte van de meerjarenbegroting 2023-2027 hebben zich op gebied van sport enkele wijzigingen voorgedaan. Onderstaand worden de jaartallen van uitvoering van deze projecten aangegeven. De wijzigingen zijn onder de tabel toege-licht.

Nr.	Omschrijving	Toelichting	2023	2024	2025	2026	2027
			1.497.000	11.914.207	805.280	847.000	847.000
	Scorpio renovatie toplaag Atletiekbaan		X				
	Warande vervangen speeltoestellen/speeileiland				X		
	Klimparcours de Warande					X	
	nieuwbouw kleedaccommodatie Irene		X	X			
	Renovatie grasvelden TSC		-		X		
	Vorbereidingskrediet Arkendonk		X				
1	Tijdelijke blaashal t.b.v. verbouwing Arkendonk		-				
	Vernieuwbouw sporthal Arkendonk met aandacht voor verduurzamen			X			
1	Verplaatsing tijdelijk hal/ aansluiten				-		
2	Vorbereidingskrediet Oosterheidehal					-	
2	Vernieuwbouw sporthal Oosterheidehal met aandacht voor verduurzamen						-
	Renovatie glijbaan/toestel Recreatieoord De Warande		X				
	Nieuwbouw + tijdelijke kleedaccommodatie OVV				-	X	
3	Vervangen vloer (kleedkamers/gang) gymzaal Dorst				-		
	automatisering sportparken beregening alg		X				
	kassareserveringssysteem alg		X				
	Sportkleding alg		X				
	beheersprogramma sportparken		X				
	renovatie grasvelden + kunstgras SCO		X				
	Padelbanen en ledverlichting (TC Tendo)		X				
	Renovatie B veld Neerlandia				X		
	Renovatie grasvelden VVO			X			
	Sloop zwembad Arkendonk		X				
	Sportakkoord						
	Kleedaccommodatie OVV'67						
	Sportaccommodatiebeleid			X			
	Kleedaccommodaties sportverenigingen			X			
4	Verplaatsing Irene hoofdveld			X			
5	Gasloos de Warande			X			
6	Hybridveld SCO						X
6	Uitbreiding speeltoestellen de Warande						X
7	Toekomstvisie de Warande			pm	pm	pm	pm
1	Verplaatsen tijdelijke blaashal					-	

Toelichting op de wijzigingen:

1. Investerings in blaashal en kosten voor aansluiting/ verplaatsing uit de UVP verwijderd. Momenteel wordt onderzocht hoe de tijd dat de sporthal niet in gebruik is zo minimaal mogelijk te houden, zodat de tijdelijke voorziening niet nodig is. Hierbij wordt ook gedacht aan doorverwijzen naar andere sportaccommodaties.
2. Voorbereidingskrediet Oosterheidehal (UVP 2026) verwijderd.
3. Vervangen vloer gymzaal Dorst verwijderd uit UVP 2025, omdat hier momenteel geen technische noodzaak toe bestaat.
4. Verplaatsing Hoofdveld Irene toegevoegd in UVP 2024. In de uitvoeringsplanning 2024 is hiervoor € 3,2 miljoen gereserveerd. Deze investering maakt onderdeel uit van een totale grex die hier opgesteld wordt voor de nieuwbouw op locatie van VV Irene. Hier staan ook inkomsten tegenover. De lasten uit deze investering zullen t.z.t. gedekt worden uit de opbrengsten van de GREX woningbouw VV Irene. Echter hier gaat de kost (een aantal jaren) voor de baat uit. Per saldo levert dit momenteel een verwacht tekort op van zo'n € 200.000. Zie hiervoor ook het onderdeel wonen.
5. Energiebesparing Warande toegevoegd in UVP 2024. Er wordt een businesscase opgesteld voor het verduurzamen van de Warande. Hierin worden twee sporen uitgewerkt. Dit is het gasloos maken van het gebouw en het opwekken van duurzame energie door het toepassen van zonnepanelen en een solarcarport. De businesscase maakt inzichtelijk wat de financiële consequenties zijn qua investeringskosten en energielasten. Gedeeltelijke dekking van de investering is mogelijk in de huidige energielasten. De diverse investeringen komen naar verwachting uit op ongeveer € 1,6 miljoen.
6. Betreft investeringen nieuw toegevoegde jaarschijf 2027.
7. Toekomstvisie de Warande: hiervoor zijn nog geen verdere investeringen opgenomen in de begroting. Afhankelijk van de besluitvorming zijn hier nog wel investeringen te verwachten. Hoe hoog deze investeringen zullen zijn is nog niet te zeggen. Dit is afhankelijk van nadere uitwerking (wat kan er exact gerealiseerd worden) en fasering. Investeringskosten kunnen betrekking hebben op:
 - a. Invulling van het bouwvlak;
 - b. Uitrol Athletic Skills Model binnen het sportpark;
 - c. Duurzaamheidsmaatregelen (Warmtepomp en zonnepanelen);
 - d. Verkeersmaatregelen (aanleg wandelpaden, fietskluis, verlichting);
 - e. Verbetering van de toegankelijkheid (fysieke aanpassingen n.a.v. onderzoeken KOO).

3.4 DUURZAAMHEID EN KLIMAAT

ACCENTEN 2024

3.4.1 Duurzaam

De opgave Duurzaamheid & Klimaat omvat 3 thema's:

- energietransitie (isoleren, windmolens, zonnepalen, aardgasloos)
- klimaatadaptatie (regenwateroverlast, droogte, hittestress, veilige dijken)
- circulariteit (geen afval, geen CO2 uitstoot)

Energietransitie

Onder de Energietransitie vallen de vastgestelde beleidsdocumenten Regionale Energie Strategie, Transitie Visie Warmte en nog te ontwikkelen Energievisie. In de Energievisie zal worden ingegaan op de kansen die er zijn binnen Oosterhout als het gaat om duurzame opwek elektriciteit (zon op dak, windmolens, zon op veld), duurzame warmte (geothermiebron, aquathermie, groen gas/biovergister Rodenburg) en duurzame brandstoffen (waterstof/Delta Rhine Corridor) voor de industrie en logistieke sector. Ook worden er kaders gesteld voor participatie en inspraak. Bij de duurzame warmte zullen we ingaan op de maatschappelijke kosten en de betaalbaarheid van de eventuele aanleg van een warmtenet in Oosterhout.

Daarnaast spelen de projecten Energiepark A59, zonneweide Dorst, Zon op Bedrijfsdaken en Zon op geluidswal Dorst. Ambtelijk zijn in voorbereiding de Verduurzaming Amernet, Wijk Uitvoerings Plannen, aanpak Kantoren Label C, positionering Deltacorridor. Daarvoor zetten we diverse soorten duurzaamheidsleningen in.

Vanuit het Klimaatakkoord zijn er nog zogenaamde SPUK projecten: Energiearmoede en Nationaal Isolatie Programma.

Voor bovengenoemde activiteiten is reguliere ambtelijke inzet nodig, die is verwerkt in PBS. Daarnaast is extra inzet nodig, zoals hieronder weergegeven. Deze extra inzet wordt gefinancierd uit het dossier Uitvoeringskosten klimaatakkoord en SPUK gelden.

Als de Wijk Uitvoerings Plannen zijn uitgewerkt worden de eerste woningen aardgasvrij gemaakt. Dat zijn voor 80-90 % woningen van Thuisvester. De overige 10-20% zijn particuliere woningen. Daarbij kunnen huishoudens zitten die financiële ondersteuning in de vorm van een duurzaamheidslening warmtenet kunnen gebruiken. Als besloten wordt deze lening beschikbaar te stellen zal een voorstel worden uitgewerkt, waarbij binnen de bestaande kredietfaciliteit bij SvN aangesloten wordt.

Klimaatadaptatie

Onder Klimaatadaptatie valt het beleidsdocument Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie. In het Bestuursakkoord 2022-2026 is opgenomen dat de gemeenteraad een kopgroep zal instellen om dit onderwerp te behandelen. Ambtelijk is de uitvoeringsagenda uitgewerkt. Onderwerpen in deze agenda zijn de subsidie klimaatvriendelijke tuinen, verdiepende onderzoeken stressen hittestress, vergroening schoolpleinen, klimaat adaptieve maatregelen Openbare Ruimte en Waterader centrumgebied. Voor de eerste 3 posten is ruimte aanwezig in het exploitatiebudget Duurzaamheid. Voor adaptieve maatregelen Openbare Ruimte wordt bij Wonen en Ruimte voorgesteld om het investeringsplafond Openbare ruimte met 10% (€ 375.000 per jaar) te verhogen. Voor het project Waterader is hieronder bij Water en Riolering een toelichting opgenomen.

Circulariteit

Onder Circulariteit vallen het CO2 reductieplan, verduurzaming zwembad Warande, beleid laadinfrastructuur, duurzaam GWW, duurzaam MJOP Vastgoed, Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen, Circulair Ambachtscentrum, verduurzaming eigen wagenpark en project Grote Oogst Vijf Eiken/Heihoef.

Voor het project verduurzaming zwembad Warande is bij Sport & Cultuur de invloed op kapitaallasten en exploitatie opgenomen.

Voor het project Circulair Ambachtscentrum en verduurzaming eigen wagenpark is hieronder een toelichting opgenomen.

Bij het project Grote Oogst Vijf Eiken/Heihoef wordt een provinciale subsidie van € 250.000 ontvangen. De eigen bijdrage van € 250.000 voor de komende 4 jaar wordt gedekt uit het exploitatiebudget van Duurzaamheid.

Klimaatakkoord: € 250.000

Met ingang van 2023 ontvangt de gemeente Oosterhout tot en met 2025 voor de uitvoering van het klimaatakkoord ongeveer € 1 miljoen op jaarbasis. Wij hadden al rekening gehouden met een uitkering van ongeveer € 750.000 per jaar, welke reeds in de begroting 2023 meerjarig is meegenomen. Wij

willen de aanvullend te ontvangen € 250.000 plus nog € 134.000 aan bestaande exploitatiemiddelen inzetten om 4,5 FTE aan formatieplaatsen te creëren, op het gebied van vastgoed, groen, kabels & leidingen en stedenbouw. Deze middelen zijn geormerkt om de capaciteit (bemensing) te vergroten bij gemeenten voor de uitvoering van klimaat- en energiebeleid. In de regeling is klimaat- en energiebeleid gedefinieerd als beleid gericht op

het behalen van de doelstellingen genoemd in artikel 2, eerste en tweede lid, van de Klimaatwet. De middelen zijn bedoeld om gemeenten in staat te stellen voldoende arbeidskrachten in te huren zodat zij het klimaat- en energiebeleid kunnen uitvoeren. De meest efficiënte en effectieve manier om dit te doen, is als gemeenten en provincies hun ambtelijke capaciteit vergroten met ambtenaren die voor langere tijd in dienst worden genomen. Op die manier wordt namelijk expertise en ervaring in de organisatie opgebouwd. Gemeenten kunnen er echter ook voor kiezen externe capaciteit in te zetten in de vorm van tijdelijke inhuur.

3.4.2 Water & Riolering

Project Waterader Oosterhout

De dekking van water- en rioleringsprojecten vindt doorgaans plaats uit de rioolheffing. Ook de financiering van het project waterader Oosterhout zullen we uit deze heffing bekostigen. Verspreid over de komende 10 jaar zal hiervoor naar schatting zo'n € 2,5 tot € 3 miljoen aan kosten voor gemaakt worden.

We zullen het waterschap Brabantse Delta vragen om hierin ook een deel te financieren, aangezien deze waterader ook een oplossing biedt voor de

**OOSTERHOUT WERKT
AAN HET RIOOL**

steeds moeilijkere aan- en afvoer van water die zij moeten waarborgen. Dit project zal meelopen in het nieuw op te stellen Water & Rioleringsplan.

Nieuw Water & Rioleringsplan: PM

Het nieuw gemeentelijk rioleringsplan (dat wordt opgepakt in 2023) moet meer inzicht verschaffen in de benodigde vervangingsgolf voor riolering, inclusief de financiële consequenties. De afgelopen jaren is vooral ingezet op kwalitatieve vervangingen en niet op vervanging door leeftijd van het riool. Met reparaties hebben we de levensduur van riolen opgerekt om vervangingen uit te stellen. Riolen hebben echter niet het eeuwige leven en moeten wel een keer vervangen worden. Landelijk is een vervangingscyclus van 60 tot 80 jaar normaal. De financiële afschrijvingstermijn van 50 jaar is daardoor ook acceptabel. Met het huidige vervangingstempo (ca. 1,2 km per jaar) zitten we echter op een vervangingscyclus van 300 jaar. Dit betekent dat we jaarlijks meer riolen moeten gaan vervangen om de kwaliteit van de riolen niet door een ondergrens te laten zakken met mogelijke instortingen of bodemverontreinigingen ten gevolg. We hebben inmiddels ruim 120 km riool ouder dan 60 jaar. Als we dat voor 2040 willen vervangen betekent dit 7 km riool vervangen per jaar, 5 keer meer dan nu het geval is. Daarnaast lopen we tegen de maximum afvoercapaciteit van riolering in het buitengebied aan. Ook moeten we vanuit steeds innovatievere en complexere oplossingen verzinnen om water te bergen, infiltreren of te transporteren. Al deze extra investeringen kunnen bekostigd worden uit de rioolheffing. Dat betekent dus wel dat de rioolheffing de komende jaren (fors) zal gaan stijgen.

Formatie water & riolering: € 179.000

Deze opgaven en ambities leiden tot het herzien van de doelen voor water en riolering en dus wijziging van beleid. In 2023 wordt gewerkt aan het opstellen van een nieuw WRP. Dit vraagt echter capaciteit van de senior specialist water. Het op korte termijn (2023) uitbreiden van de formatie met één fte adviseur water is daardoor noodzakelijk om de advisering binnen de lopende projecten te borgen. In voorliggend financieel perspectief en straks in de begroting 2024 wordt gevraagd structureel de gevraagde 2,00 FTE schaal 10 te formaliseren. Voorgesteld wordt deze formatie-uitbreidingen te bekostigen uit de rioolheffing.

Verbreiding rioolheffing

De verbreiding van de gemeentelijke watertaken, vraagt om steeds meer maatregelen in de publieke ruimte. Denk hierbij aan maatregelen tegen wateroverlast en verdroging. Van de maatregelen in de publieke ruimte heeft iedereen profijt, daarom wordt vanuit landelijke wetgeving, richtlijnen en verordeningen de mogelijkheid geboden om zoveel mogelijk percelen in de heffing te betrekken. Bijvoorbeeld cultuurgronden en natuurterreinen dragen nu veelal nog niet bij in de kosten van de gemeentelijke watertaken. De modelverordening kent een differentiatie in de tariefstelling om rekening te houden met de verschillen tussen percelen. Hiermee hebben gemeenten de mogelijkheid gekregen om het hebben van profijt of het veroorzaken van kosten door percelen bij het inrichten van de heffing mee te wegen. De

gemeente Oosterhout zal hierin nog keuzes moeten maken. Hierin kijken we naar de algemene belastingprincipes, maar ook naar de praktische uitvoerbaarheid (dat laatste doen we samen met de BWB). De keuzes die hierin gemaakt kunnen worden, zullen wij voorleggen aan de gemeenteraad.

3.4.3 Afval

Circulair ambachtscentrum: PM

Doel is om via circulair ambachtscentrum hergebruik, reparatie en levensduurverlenging te stimuleren. In het bestuursakkoord is opgenomen om te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn van een circulair ambachtscentrum. Dit initiatief biedt niet alleen kansen op duurzaamheid, het zou ook werkgelegenheid kunnen bieden aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Ook wil de gemeente Oosterhout de mogelijkheden bekijken om de bedrijven die gevestigd zijn in Oosterhout en/of in de regio van Oosterhout hierbij te betrekken.

Hiervoor is onderzoek nodig en middels een subsidieaanvraag hebben wij al een subsidie gekregen van € 50.000.

Momenteel is het onderzoek aan de gang. Dit onderzoek geeft inzichten in kansen, adviezen qua mogelijke samenwerkingen met diverse soorten stakeholders maar ook wat de meest kansrijke locatie(s) is.

We willen op de huidige locatie in 2024 voorbereidingen treffen voor een voorportaal voor het circulair ambachtscentrum. De kapitaalslasten voor de voorbereidingen worden meegenomen als PM post. Deze zullen naar verwachting laag zijn.

Verduurzaming wagenpark en uitloop naar toekomstige begrotingen

Als onderdeel van de mobiliteitstransitie heeft de gemeente Oosterhout als ambitie uitgesproken om het eigen wagenpark te verduurzamen. In deze transitie zijn al een aantal concrete stappen gezet zoals het neerzetten van een goede laadinfrastructuur. Ook zijn de eerste elektrische vuilniswagens al aangeschaft alsmede meerdere kleinere voertuigen. De levertijden van vooral de grotere voertuigen zijn lang. Dit heeft als gevolg dat er verplichtingen aangegaan moeten worden die impact hebben op een nog niet vastgestelde begroting. Gezien belangen en ambitie zal het college ervoor moeten kiezen om vooruit te lopen op de begroting.

Afvalinzameling (€ 210.000 voordelig, gesloten systeem)

De kosten van € 84.500 voor het optimaliseren milieustraat en € 45.000 voor het verplaatsen van PGG (puin-, grond- en groenafval) naar de uitbreiding van de loswal worden niet uitgegeven in 2023. In het 4e kwartaal 2023 zal er meer duidelijkheid zijn over de in te zetten middelen (€ 130.000 voordelig).

De kosten voor de milieustraat zullen naar verwachting € 200.000 lager zijn. Door een nieuwe aanbesteding van de afvalstromen van de milieustraat is een aantal tarieven gunstiger vanaf 2023. Voor de afvalstroom B-hout hoeven geen storkosten meer betaald te worden a € 50 per ton, dit levert een voordeel op van € 150.000 ten opzichte van de begroting. Tevens zijn de kosten de storkosten na de aanbesteding van de fractie milieustraat lager voor C-hout (€ 20.000 voordeel) en betalen we geen storkosten meer voor harde kunststoffen (€ 30.000 voordelig).

De inkomsten voor papier zullen op basis van de huidige marktprijzen naar verwachting € 150.000 lager zijn dan begroot (prijs per ton van € 125 naar € 80). Deze prijzen kunnen gedurende het jaar fluctueren. De inkomsten voor metaal zijn naar verwachting € 30.000 hoger doordat de vergoeding per ton hoger is in 2023.

AANPASSINGEN EXPLOITATIE

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begr 2023	Begr 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Duurzaamheid					
Klimaat: 1fte projectmed vastgoed	N 76	76	76	76	76
Klimaat: 1 fte adviseur groen	N 85	85	85	85	85
Klimaat: 1 fte adviseur wegen / verkeer	N 85	85	85	85	85
Klimaat: 1 fte adviseur kabels en leidingen	N 85	85	85	85	85
Klimaat: 0,5 fte adviseur stedenbouw	N 42	42	42	42	42
Klimaat: Afdelingskosten nieuwe Fte's	N 11	11	11	11	11
Klimaat: Fte's dekking uit extra te ontvangen SPUK klimaatakkoord	N -250	-250	-250	-250	-250
Klimaat: Fte's dekking exploitatiebudget duurzaamheid	N -134	-134	-134	-134	-134
Water & riolering					
Water & Rioleringsplan - investeringen	pm	pm	pm	pm	pm
Klimaat: 2 fte adviseur water & riolering	N 85	179	179	179	179
Klimaat: 2 fte water dekking rioolheffing	N -85	-179	-179	-179	-179
Energielasten pompen & gemalen	A 50	50	50	50	50
Afvalverwijdering					
Circulair ambachtscentrum		pm	pm	pm	pm
Verduurzaming wagenpark		pm	pm	pm	pm
Afvalinzameling	-230	-	-	-	-
Egalisatie via voorziening	230	-	-	-	-
Totaal	50	50	50	50	50

AANPASSINGEN INVESTERINGEN AFVALVERWIJDERING EN RIO- LERING

Op deze beleidsterreinen worden momenteel geen noemenswaardige afwijkingen verwacht ten opzichte van de begroting 2023. Met dien verstande dat het nieuwe WRP in de begroting 2025 zal worden uitgewerkt en daar tot extra investeringen zal leiden.

3.5 WONEN EN MOBILITEIT

ACCENTEN 2024

3.5.1 Openbare ruimte

Algemeen

Er is een meer dan forse financiële druk op de budgetten meerjarige programmering en de personele inzet voor mobiliteit en openbare ruimte. Tevens is de beschikbare ambtelijke capaciteit beperkt:

- De uitvoeringsplanning van de vastgestelde uitvoeringsagenda voor de Mobiliteitsvisie is nog niet realistisch; er zijn projecten waarvoor geen geld gereserveerd is en ook de personele inzet schiet tekort.
- Projecten die voortvloeien uit de Mobiliteitsvisie worden nu gefinancierd vanuit het Jaarplan Openbare Ruimte (JOR), maar die budgetten zijn eigenlijk al niet genoeg om het onderhoud op het gewenste niveau te houden.
- De personele workload wordt verder vergroot door projecten op het gebied van woningbouw en onderwijshuisvesting, omdat ook daarin een aanzienlijke 'openbare-ruimte'-component zit. Hierdoor neemt de werkdruk toe.
- In diverse projecten die nu worden uitgevoerd is sprake van een forse kostenstijging (zie bijvoorbeeld de Burg. Holtroplan).

De gemeente heeft de afgelopen jaren aan forse areaaluitbreiding gedaan (met name Vrachelen), maar dat is niet vertaald in een evenredige verhoging van de onderhouds- en reconstructiebudgetten. Daarnaast willen wij de regulier geplande renovatie en onderhoud van onze openbare ruimte aangrijpen om onze leefomgeving klimaatbestendig in te richten. Ook dat brengt extra kosten met zich mee.

Kwaliteitsniveau / IMBK

Het Integraal Maatschappelijk Beheerkader Openbare Ruimte (IMBK) beschrijft de bestuurlijke ambities en toekomstige opgaven voor het beheer van de openbare ruimte. Ter uitwerking van dit IMBK is een eerste slag gemaakt met het wegenbeheerplan. Daaruit blijkt dat meer dan 20 procent van de beheerobjecten op een te laag onderhoudsniveau zit (niveau C en D i.p.v. kwaliteitsniveau B). Hier is een inhaalslag nodig. Momenteel is er sprake van een tekort van € 1 miljoen op het JOR. Maar zelfs als dat tekort er niet zou zijn, is er onvoldoende personeel om dat tekort in te lopen.

Het is te overwegen om te gaan differentiëren in onderhoudsniveau: in stedelijk gebied huidige kwaliteitsniveau B (woonwijken en toegangswegen), in het buitengebied kwaliteitsniveau C. Met dat laatste loopt de gemeente dan wel risico's voor wat betreft aansprakelijkheid.

Verder zal dit ook niet de oplossing zijn, immers dat betekent enkel een verschuiving in de planning en uiteindelijk tot hogere kosten. Deze wegen zullen alsnog onderhouden moeten worden. Uitstellen van noodzakelijke onderhoudsmaatregelen moet zoveel mogelijk worden voorkomen. Gevolgshade leidt tot duurdere reparatiemaatregelen en daarmee tot kapitaalvernietiging.

Er ligt een opgave in (delen van) Dommelbergen en Oosterheide voor wat betreft een kwaliteitslag in de openbare ruimte.

Onderhoud kunstwerken (bruggen, etc.)

Als het om onderhoud van kunstwerken gaat, zijn er geen grote uitdagingen. Een aantal kunstwerken vragen wel om onderhoudsmaatregelen om zo de levensduur van deze kunstwerken te verlengen. Deze onderhoudsmaatregelen gaan we in de meerjarenplanning opnemen waarbij het wel verstandig is om een en ander in de tijd te gaan wegzetten. Dit drukt

overigens wel weer op het JOR. Enige uitzondering hierop is het onderhoud van de vervanging van de tunnelbak (incl. hellingbanen) van de Bovenstegweg; hiervoor is reeds 2 keer € 600.000 opgenomen in het JOR.

Openbare verlichting: € 100.000

De kosten van openbare verlichting stijgen met € 100.000 als gevolg van de gestegen energiekosten.

3.5.2 Wonen

Strategische woningbouwprojecten

Er is een meer dan forse druk op de financiële haalbaarheid van gebiedsontwikkelingen. Naast significante kostenstijgingen van lonen en materialen, is de bereikbaarheid van diverse nieuwe ontwikkellocaties nog niet gegarandeerd. Het koppelen van investeringen in mobiliteit/openbare ruimte én de woningbouwambities is meer dan ooit noodzakelijk om invulling te geven aan de woningbouwopgave. Ook cofinancieringsmogelijkheden voor infrastructuur/netwerkoptimalisatie zijn anno 2023 veelal gekoppeld aan woningbouwopgaves. Dit vraagt om nieuwe, strategische keuzes in de meerjarige programmering.

Woningbouw Den Hout / Verplaatsen VV Irene: € 200.000

In Den Hout leeft al geruime tijd de wens om een woningbouwproject voor de eigen inwoners te realiseren. Al geruime tijd is hiervoor de locatie van VV Irene in beeld, deze zou hiervoor naar de zuidkant van Den Hout moeten verhuizen. Hierbij zal voor de verhuizing van VV Irene een reeds bestaande reservering in worden gezet evenals de winst van de woningbouwlocatie (28 woningen). Dit project is onderzocht op de haalbaarheid. Technisch, juridisch en qua draagvlak is er sprake van een haalbaar plan, echter er is op basis van de huidige prijzen en uitgangspunten een verwacht tekort van € 200.000 op het gehele project.

Gebiedsontwikkeling aan de oostzijde van de A27

Met de door de gemeenteraad onderschreven Oosterhoutse woningbouwstrategie zetten wij in op een versnelling van onze woningbouwambities. Dat krijgt in eerste instantie vorm door het bouwen van circa 2400 woningen in bestaand stedelijk gebied in de periode tot en met 2030. Wij willen daarmee een aanzienlijke bijdrage leveren aan het terugdringen van het woningtekort. Tegelijkertijd constateren we dat het grootste deel van het aantal woningen - zo'n zeventig procent - appartementen betreft, met name in trek bij de oudere doelgroep (binnen en buiten onze gemeente). We kunnen op deze manier onvoldoende tegemoet komen aan de (kwalitatieve) behoefte die bij inwoners van onze gemeente en vanuit de regio bestaat aan grondgebonden woningen. Om die reden hebben wij een ambitieus programma vastgesteld voor gebiedsontwikkeling aan de oostzijde van de A27, waar het wel mogelijk is tegemoet te komen aan de (lokale en regionale) vraag om grondgebonden woningen. Bovendien is de verwachting dat de door het rijk gewenste versnelling van de woningbouwproductie minder moeilijk te realiseren is op uitbreidingslocaties dan in bestaand stedelijk gebied.

Het is de bedoeling dat onze plannen voor Oosterhout-Oost een plek krijgen (en daarmee een regionale verankering) in de verdere uitwerking van de ontwikkelstrategie voor de Stedelijke Regio Breda-Tilburg. Daarin maken negentien gemeenten, de provincie en vier waterschappen afspraken over de integrale ruimtelijke ontwikkeling van deze regio. In de ontwikkelstrategie heeft weliswaar 'inbreiding' de voorkeur, maar blijft 'uitbreiding' onder een aantal voorwaarden in principe mogelijk. Die voorwaarden hebben o.a. betrekking op verbetering van het landschap, versterking van natuurwaarden (water en bodem), maar ook de onmiddellijke nabijheid van (hoogschalig) openbaar vervoer. Wij zijn van de overtuiging toegedaan dat 'Oosterhout-Oost' aan die voorwaarden voldoet.

De ontwikkeling van het gebied Oosterhout-Oost vergt een aanzienlijke investering. Voor de planvorming zijn middelen gevoteerd. Voor de realisatie van Oosterhout-Oost zijn nog geen gelden beschikbaar. Op dit moment wordt gewerkt aan een doorvertaling in een propositie, waarbij de financiële consequenties nader in beeld zullen worden gebracht.

Flexwoningen Ter Horst

Flexwoningen in het gebied Ter Horst: hiervoor wordt subsidie van het Rijk van € 1,75 miljoen ontvangen. Er wordt nog een businesscase opgesteld met de verder kosten en opbrengsten van bovengenoemde flexwoningen.

Woningbouwonderzoeken

In 2023 wordt verder gewerkt aan de Visie Slotjesveld (i.r.t. vertrek Stadhuis).

Overig

Vanuit diverse beleidsvelden (wonen, bedrijvigheid, mobiliteit en duurzaamheid) wordt een beroep gedaan op ruimte. Binnen het beleidsveld wonen neemt de vraag om nieuwe en vooral betaalbare woningen fors toe. Diverse aandachtsgroepen van beleid dreigen 'buiten de boot' te vallen op de woningmarkt.

Dit heeft geleid tot ingrijpen vanuit het Rijk. Het Rijk neemt, via nieuwe wet- en regelgeving, de regie en sturing op de ruimtelijke invulling over. Lagere overheden gaan, onder aanvoering van de provincie samen aan de slag om de 'ruimtelijke puzzel' in te vullen en vorm te geven. In onze regio doen we dat door een nieuwe samenwerking in de stedelijke regio Breda-Tilburg (SRBT).

Vanuit wonen heeft dit geleid tot het sluiten van de regionale Woondeal SRBT. In deze woondeal maken we bindende afspraken om woningbouw aan te jagen, te versnellen en de te zorgen voor meer betaalbare (huur- en koop)woningen.

Onderdeel van deze afspraken is het beginsel "30-40-30". Dit betekent dat elke nieuwe woningbouwontwikkeling uitgaat van 30% sociale huurwoningen, 40% overig betaalbaar (huur en/of koop) en 30% dure (huur/koop)woningen. Dit uitgangspunt leidt tot druk op de exploitaties van (nieuw)bouwprojecten. In combinatie met de hogere bouwkosten kan dat leiden tot (aanzienlijk) lagere opbrengsten in de grondexploitatie dan wel vertraging in woningbouwprojecten.

Mede in opdracht van het Rijk wordt gewerkt aan het opstellen van een nieuwe Woon-zorg visie, waarin de huidige richtlijnen van het ministerie en de regionale afspraken vanuit de Woondeal SRBT, worden verwerkt.

Op gemeentelijk niveau hebben we, om betaalbaarheid te bevorderen, de starters- en duurzaamheidsleningen. De (inhoudelijke en financiële kant van deze) leningen wordt in de loop van 2023 geëvalueerd. Dit mede in het licht van de financiële positie van de gemeente.

Bouwvergunningen: PM.

In de begroting 2023 is financieel rekening gehouden dat de Omgevingswet op 1 juli 2023 in werking zou gaan treden. Inmiddels is bekend geworden dat de inwerkingtredingsdatum van de Omgevingswet 1 januari 2024 betreft. Dit betekent dat de opbrengst aan bouwvergunningen in 2023 waarschijnlijk hoger gaat zijn dan momenteel geraamd. De projecten die gerealiseerd gaan worden in 2023 zullen nader in kaart worden gebracht. In de tweede concernrapportage is hier meer inzicht over, en zal een inschatting worden gemaakt op de hogere opbrengsten op deze post.

3.5.3 Verkeer en mobiliteit

Mobiliteit

Gezien de enorme ambities (soms ook nieuw) in relatie tot de beschikbare financiële en personele capaciteit is een herijking van de uitvoeringsagenda van de Mobiliteitsvisie onafwendbaar. Belangrijkste criterium daarbij zou moeten zijn in hoeverre de voorgenoemde maatregelen effect hebben op de gemeente in haar totaliteit. Meer concreet spelen dan de vragen in hoeverre deze investeringen / maatregelen bijdragen aan:

- de woningbouwambities van de gemeente Oosterhout (Toekomstvisie 2030 / bestuursakkoord 2026-2030)
- een verbeterd netwerk voor langzaam verkeer (Toekomstvisie 2030);
- hub-ontwikkeling en het bereikbaar maken van nieuwe knooppunten (bestuursakkoord))
- passen binnen een mobiliteitstransitie (bestuursakkoord).

Deze afweging leidt tot een aantal nieuwe prioriteiten.

OV-hub A27

Onderzoek naar OV-hub langs A27. Deze OV-hub is van strategisch belang voor de aanhaking van Oosterhout op het nationale ov-netwerk en de bereikbaarheid van Oosterhout-Oost. Het onderzoek wordt dit jaar uitgevoerd. Realisatie zal een financiële bijdrage van de gemeente vergen. De hiervoor benodigde gronden vallen onder de grondverwerving benodigd voor de bouw van 250 flexwoningen op Ter Horst.

Ontsluiting Dorst-West

Voor de aansluiting van de Baarschotsestraat op de N282 wordt najaar 2023 een bestemmingsplanprocedure opgestart. De raad heeft in april 2016 € 700.000 aan krediet beschikbaar gesteld hiervoor. De uitvoering is gedelegeerd aan het college. In 2016 heeft het college € 70.000 krediet gevoteerd en in 2017 een tweede krediet van € 70.000. Deze middelen zijn volledig ingezet voor aanpassing VRI kruising N282 en Spoorstraat en advieskosten. Het restant de nog te voteren krediet ad € 560.000 wordt ingezet voor de reconstructie en ontsluiting.

In 2018 is de bestuursovereenkomst Snelfietsroute Tilburg - Breda ondertekend. De financiële bijdrage van de gemeente Oosterhout is € 250.000. In de begroting van 2019 en 2020 is in totaal € 250.000 gereserveerd.

Doordat de huidige prijzen gestegen zijn is de verwachting dat de totale kosten van zowel de snelfietsroute als die van de aansluiting van de Baarschotsestraat zullen stijgen. Zodra alle kosten inzichtelijk zijn, wordt aan de gemeenteraad een voorstel gedaan om extra krediet beschikbaar te stellen.

Verkeersafwikkeling langs kanaal

Studie naar verbeteren verkeersafwikkeling in de zone langs het kanaal. Uitkomsten van het onderzoek zullen leiden tot nieuwe financiële claims.

Masterplan Dorst

Onderzoek naar verkeersmaatregelen voortvloeiend uit het Masterplan Dorst. Voor dit onderzoek is geld gereserveerd. Voor eventuele maatregelen is geen geld gereserveerd.

Snelfietsroutes

Overeenkomstig de ambitie om het netwerk voor langzaam verkeer te verbeteren. Dit netwerk verbetert de concurrentiepositie van langzaam verkeer t.o.v. auto en draagt daarmee bij aan mobiliteitstransitie.

Regionale projecten: A27/Hoipolder - Doortrekken Statendamweg - N282

Deze projecten waren reeds vergund en staan niet on hold vanwege stikstof.

AANPASSINGEN EXPLOITATIE

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begr 2023	Begr 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Openbare ruimte ↗					
Openbare verlichting; energielasten	P 100	100	100	100	100
IMBK / kwaliteitsniveau	U -	pm	pm	pm	pm
Totaal	100	100	100	100	100

AANPASSINGEN INVESTERINGEN AFVALVERWIJDERING EN RIO- LERING

Ophogen investeringsplafond Openbare ruimte voor klimaatadaptieve maatregelen: € 375.000

Wij willen de regulier geplande renovatie en onderhoud van onze openbare ruimte aangrijpen om onze leefomgeving klimaatbestendig in te richten. Deze projecten worden opgenomen in de meerjarenplanning van het JOR.

Het klimaat adaptief uitvoeren hiervan brengt extra kosten met zich mee. Voorgesteld wordt om het jaarlijkse investeringsplafond openbare ruimte met 10% te verhogen naar € 4.415.000 zodat deze extra maatregelen binnen de projecten bekostigd kunnen worden. Verhogen we het plafond niet, dan zullen we de uitvoering van projecten moeten temporiseren tot het beschikbare financiële plafond.

Uitvoeringsagenda mobiliteitsvisie

In de raadsvergadering van 27 september 2022 heeft u de Uitvoeringsagenda mobiliteitsvisie 2022-2027 vastgesteld. Er is opnieuw gekeken naar de hierin geplande projecten en er heeft een verschuiving in de uitvoering plaatsgevonden en enkele projecten zijn voorlopig vervallen. Onderstaand worden de jaartallen van uitvoering van deze projecten aangegeven. De wijzigingen zijn onder de tabel toegelicht.

Nr.	Omschrijving	Toelichting	2023	2024	2025	2026	2027
			7.079.800	10.020.000	6.185.000	18.315.000	25.590.000
	Aandachtsbuurten				X	X	X
	Arkendonk	€ 1mln vrije reserve		X			
	Beheer kruidige beplanting		X	X	X	X	X
	Beneluxweg: snelheidsremmende maatregelen (4)	mobiliteitsplan		X			
	Burgemeester van Oerslaan (hsnr. 6 - vijver school) (wijken en buurten)	deel wegen!	X				
	Civieltechnische kunstwerken en havens Ganzendonk (PRIO buurt)		X		X	X	X
	Herontwikkeling Arendsplein (bankenlokatie)	vrije reserve		X			
	Hoofdwegenstructuur en verkeersveiligheid Hoofseweg t.h.v. Sirius (hoofdwegen)		X	X	X	X	X
	Kometenlaan en Poolster (Sterrenlaan - Effenweg) (wijken en buurten)		X				
	Leijweg rafeling, scheurvorming en randschades asfalt.(hoofdwegen)		X				
	Natuurkundigenbuurt (PRIO buurt)			X			
	Ontsluiting Dorst West (10)	mobiliteitsplan				X	
	Oud-West Noord (PRIO buurt)		X	X			
	Programma Groen		X	X	X	X	X
	Programma Maaibeleid		X	X	X	X	X
	Programma Openbare verlichting		X	X	X	X	X
	Programma Speeltoestellen		X	X	X	X	X
	Programma Voetpaden (wijken en buurten)		X				
	Programma VRI		X				
	Reconstructie Heijligerweg/ Vrachelsestraat (19)				X		
	Snelfietsroute Oosterhout- Dongen- Tilburg (5)	mobiliteitsplan			X		
	Statendamweg: verbeteren fietsvoorzieningen (20)	mobiliteitsplan		X			
	Tunnelbak Bovenste weg (reparatie voegen)		X	X			
	Voetgangersvoorzieningen spoorwegovergang Dorst (26)	mobiliteitsplan		X			
	Wilhelminakanaal (wijken en buurten)		X				
1	Bewonersinitiatieven		X	X	X	X	X
2	Programma verbetering openbaar vervoer		X			X	X
	Herinrichting Hoogstraat (Heilige Driehoek) (2)	mobiliteitsplan		-	X		
3	Herinrichting Heistraat / Ekelstraat (afwaarderen huidige N629) (3)	mobiliteitsplan		-			X
4	30 km/zone Kruidenlaan (21)			-	X		
5	30 km/zone Kruidenlaan (21)	mobiliteitsplan		-	-		
5	30 km/zone Zeislaan (29)	mobiliteitsplan		-	X		
6	Gedeeltelijke reconstructie Trommelen (eenrichtingsverkeer centrumdeel Bredaseweg) (13)	mobiliteitsplan			-		X

Nr.	Omschrijving	Toelichting	2023	2024	2025	2026	2027
7	Reconstructie Provincialeweg Oosteind (6)	mobiliteitsplan	-				
8	Reconstructie Provincialeweg Oosteind (6)	mobiliteitsplan			-X	-	
8	opwaarderen fietsroute Vissersweg-Beeljaarsweg en verbreden Kromgat (24)	mobiliteitsplan		-			
9	Voetgangersoversteek Europaweg t.h.v. Meerpaal en verlengen voetpad Meerpaal (28)	mobiliteitsplan			X		
10	aanpassing kruispunten Vijf Eikenweg (44)	mobiliteitsplan				X	-
11	30 km/zone Den Hout (9)	mobiliteitsplan				-	X
12	Ontsluitingsweg Dorst Oost (43)	mobiliteitsplan				-	X
13	Reconstructie kruispunt Statendamweg - Strijenstraat (11)	mobiliteitsplan					-
14	OV hub Amphia terrein (45) en doorstroming OV Abdis van Thornlaan (12)	mobiliteitsplan					X
15	Doorstroming OV Abdis van Thornstraat (12)	mobiliteitsplan				-	
16	Burg. Holtropaan & Slotlaan re constructie fietsas (hoofdwegen)			X			
17	Reconstructie Burg. Holtropaan (1)	mobiliteitsplan		X			
17	Ontsluiting Lievenshove (7) [inclusief aanleg 2 rondes]	mobiliteitsplan				-	X
18	verplaatsen fietsoversteek LMP-weg (25)	mobiliteitsplan				-	X
19	Fietsbrug Zwaaiikom (35)	mobiliteitsplan				-	X
20	Kwaliteitsverbetering tussengebied Leeuwenstraat/Mathildastraat (31)	mobiliteitsplan	-	X			
21	Grex Arendsplein	Grex	X				

Toelichting op de wijzigingen

1. Wijziging financieringsmethode bewonersinitiatieven (exploitatie en UVP 2024-27), investeringsbudget wordt verlaagd van € 300.000 naar € 100.000 per jaar. Exploitatiebudget wordt gelijktijdig verhoogd van € 50.000 naar € 100.000.
2. Inzetten dekking programma verbetering openbaar vervoer voor uitvoeringsplan mobiliteitsvisie (UVP 2024-25).
3. Herinrichting Hoogstraat en Heistraat / Ekelstraat (afwaarderen huidige N629) verschoven van UVP 2024 naar 2027. Dit naar aanleiding van vertraging in het project N629 als gevolg van de stikstofproblematiek.
4. Alleen noodzakelijk onderhoud aan 30 km/zone Kruidenlaan (van UVP 2024 naar UVP 2025).
5. Alleen de schoolzone bij de 30 km/zone Zeislaan wordt uitgevoerd (van UVP 2024 naar UVP 2025).
6. Gedeeltelijke reconstructie Trommelen (eenrichtingsverkeer centrumdeel Bredaseweg) prioriteit 13 van het mobiliteitsplan is verschoven naar UVP 2027 dit naar aanleiding van de ontwikkeling Arendshof/Arendsplein.
7. Temporiseren van de reconstructie Provincialeweg Oosteind prioriteit 6 van het mobiliteitsplan waarbij in de eerste instantie alleen wordt gestart met het dorpshart (UVP 2025).
8. Vervallen van onderhoud Fietsroute Vissersweg-Beeljaarsweg en verbreden Kromgat prioriteit 24 van het mobiliteitsplan.
9. Voetgangersoversteek Europaweg t.h.v. Meerpaal en verlengen voetpad Meerpaal prioriteit 3 van het mobiliteitsplan is met twee jaren naar achteren verschoven van UVP 2023 naar UVP 2025.
10. Keuze voor een goedkopere doch functionele en doelmatige variant van aanpassing kruispunten Vijf Eikenweg, waarmee de capaciteit wordt vergroot. Prioriteit 44 van het mobiliteitsplan. Het project wordt een jaar naar voren gehaald (UVP 2026). Randvoorwaardelijk hierbij is dat ook de provincie en bedrijfsleven meefinancieren.
11. Alleen de schoolzone en noodzakelijk onderhoud bij de 30 km/zone Den Hout wordt uitgevoerd en met een jaar verschoven (van UVP 2026 naar UVP 2027).
12. Ontsluitingsweg Dorst Oost. Prioriteit 43 van het mobiliteitsplan is met één jaar naar achteren geschoven van UVP 2026 naar UVP 2027 en verlaagd met € 400.000. De gemeenteraad heeft expliciet gevraagd om een ontsluiting voor Dorst-Oost. Deze ontsluiting wordt ook genoemd in het Masterplan Dorst. Het college trekt hiervoor maximaal € 400.000 uit. Het restant dient gefinancierd te worden door ontwikkelaars en een bijdrage uit ruimte-voor-ruimte.
13. Reconstructie kruispunt Statendamweg - Strijenstraat prioriteit 11 van het mobiliteitsplan wordt uit de begroting gehaald.
14. Amphiaterrrein toevoegen aan UVP. Prioriteit 45 van het mobiliteitsplan (UVP 2027). Voor (o.a.) de ontwikkeling van het Amphiaterrrein (woningbouw en ov-hub) heeft het Rijk een financiële bijdrage van € 6 miljoen in het vooruitzicht gesteld. Hieraan is wel een voorwaarde van medefinanciering (€ 12 miljoen) verbonden. Enerzijds is dit voor de OV-hub zelf, maar ook voor de reconstructie van de kruispunten A. v Thornstraat / Strijenstraat / Pasteurlaan / Amphiaterrrein. Hoewel de verwachting bestaat dat de provincie hieraan ook haar bijdrage zal leveren, betekent dit ook een forse investering van de gemeente. Deze investering is voor 2027 opgenomen in de investeringsagenda, maar is nog niet financieel gedekt. Wij gaan ervan uit dat de eigen bijdrage van de gemeente Oosterhout in dit project maximaal € 7 miljoen gaat zijn en dat de rest middels subsidie en bijdragen gedekt zal gaan worden. Strategisch is deze ontwikkeling voor Oosterhout gemeentebreed van eminent belang: faciliteren van woningbouwontwikkeling, ondersteunen van de mobiliteitstransitie, behoud zorgfunctie. Bovendien geldt: als deze ontwikkeling niet doorgaat, zullen nog steeds kosten moeten worden gemaakt voor o.a. de aanpassing van het busstation op de huidige locatie en de aanpassing van de kruising Leijzenhoek-Abdis van Thornstraat. Datzelfde geldt voor de capaciteitsvergroting van de kruising bij het Amphiaterrrein.
15. Doorstroming OV Abdis van Thornstraat prioriteit 12 van het mobiliteitsplan (inclusief ombouw rotonde Strijenstraat) stond in UVP 2025. Deze is vervallen, omdat het onderdeel is van bovengenoemd project Amphiaterrrein.
16. Ophogen van het krediet voor de reconstructie Burgemeester Holtropaan prioriteit 1 van het mobiliteitsplan met € 1.200.000 (UVP 2024).
17. Ontsluiting Lievenshove verschuiven van UVP 2025 naar UVP 2026. Van strategisch belang voor woningbouwambities in de bestaande stad (Tri-corp, Galvanitas).
18. Verschuiven van het verplaatsen fietsoversteek LMP-weg van UVP 2025 naar UVP 2026.
19. Fietsbrug Zwaaiakom verschuiven van UVP 2025 naar UVP 2026. Overeenkomstig het Bestuursakkoord 2022-2026 wordt (in 2023) een finaal onderzoek gestart naar de meerwaarde en realisatiekosten van deze fietsverbinding.
20. Verschuiven kwaliteitsverbetering tussengebied Leeuwenstraat/Mathildastraat - van UVP 2023 naar UVP 2024.
21. Arendsplein: € 1.200.000 t.l.v. ABR. In de recent opgestelde Grex Arendsplein wordt een tekort van € 1,2 miljoen voorzien. Deze Grex zal binnenkort aan de gemeenteraad worden voorgelegd. Voor dit tekort zal een voorziening worden getroffen, welke gefinancierd wordt uit de Algemene Bedrijfsreserve (ABR) van het grondbedrijf.

3.6 VEILIGHEID

ACCENTEN 2024

3.6.1 Veiligheid

Aanpak recreatieterreinen / scheefwonen: € 44.000 (0,5 fte)

De afgelopen jaren is veel geïnvesteerd op revitalisering van de recreatieparken. Hiervoor is recentelijk een collegenota vastgesteld met als doel de borging van de integrale inzet van medewerkers en taken voor de komende jaren. Een belangrijke taak is die van de consulent recreatieparken. Voor deze taak is momenteel een tijdelijke oplossing gevonden, maar voor 2024 en verder is structurele capaciteit voor deze cruciale taak nodig.

De taak bestaat uit het op de parken aanwezig zijn als eerste integrale aanspreekpunt voor bewoners van de parken. Op uitvoeringsniveau zorgt hij voor de smeerolie tussen gebruikers van de parken, de eigenaren van de parken en de gemeente. Hiermee signaleren we eventuele knelpunten en problemen vroegtijdig. De voornaamste taken zijn onder andere het voeren van gesprekken en opvolgen van inschrijving van parkgebruikers in de gemeentelijke basisadministratie, feitelijke aanwezigheid op de parken en de primaire oog- en oorfunctie op de parken. De benodigde omvang is 0,5 fte structureel.

Cameratoezicht: € 40.000

Het cameratoezicht in de binnenstad wordt uitgebreid. Dit wordt deels ingevuld door flexibele camera's. Om meer camera's te realiseren is eenmalig een extra bedrag van € 40.000 benodigd. Dit betreft:

- extra flexibele camera's in het centrum (kruising Kerkstraat/Arendstraat/Keiweg én extra posities op de Leijzenhoek/Leeuwenstraat en Leijzenhoek/Donkerstraat).
- 1 extra 4G-camera op het Bouwlingplein.

AANPASSINGEN EXPLOITATIE

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begrting 2023	Begrting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Veiligheid					
Aanpak recreatieterreinen (0,5 fte)	N	- 44	44	44	44
Cameratoezicht	N	- 40	-	-	-
Totaal		- 84	44	44	44

3.7 MEER VOOR ELKAAR

ACCENTEN 2024

3.7.1 Dienstverlening

Landelijke Aanpak Adreskwaliteit: € 55.000

De landelijke aanpak adreskwaliteit (LAA) is in het leven geroepen om de kwaliteit van de adresgegevens in de basisregistratie personen (BRP) te verhogen en te waarborgen. Iemand die verkeerd op een adres geregistreerd staat, kan dit gebruiken om bijvoorbeeld (belasting)schulden en boetes te ontwijken of te frauderen, maar kan ook 'onzichtbaar' zijn waardoor hulp niet geboden kan worden. Daarnaast is ook lang niet iedere burger zich bewust van de noodzaak van een goede inschrijving waardoor er onbedoeld fouten in de registratie ontstaan.

Met LAA - ondergebracht bij de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens - worden (risico)signalen gesignaleerd en uitgewisseld. Deze signalen wijzen op adressen waar er mogelijk iets niet klopt met de inschrijving in de BRP, denk bijvoorbeeld aan overbewoning. De gemeente onderzoekt deze signalen bijvoorbeeld via een huisbezoek en treedt persoonlijk in contact

met de burger. Doordat binnen de gemeente Burgerzaken en Bouw- en woningtoezicht samenwerken, kan bijvoorbeeld illegale onderverhuur worden tegengegaan. En in de samenwerking met het sociaal team kan signalering van problemen achter de voordeur leiden tot concrete hulp aan inwoners.

De LAA en daarmee de aanpak van ondermijning, het project recreatieparken, en vroegsignalering en outreachend werken binnen het sociaal domein vragen nog meer inzet en aandacht vanuit Burgerzaken om tot een integrale aanpak te komen die leidt tot nog betere adreskwaliteit. Om deze ontwikkeling vanuit Burgerzaken op een goede wijze integraal in te zetten is voornamelijk voor de duur van één jaar extra capaciteit nodig ter grootte van 0,78 fte schaal 8 (28 uur per week). In die periode kan onderzocht worden of deze extra capaciteit structureel benodigd is.

Uitvoering dienstverleningsvisie 1,00 fte adviseur dienstverlening: € 88.000

Binnen onze organisatie is anders dan bij veel andere gemeenten het dienstverleningsbeleid niet belegd bij een als zodanig aangewezen functie. Om de slagen te maken die de gemeente wil maken op het gebied van dienstverlening is het daarom reëel om een functie in het leven te roepen waarmee het ontwikkelen en uitvoeren van beleid wordt geborgd. Benodigd: 1 fte adviseur dienstverlening schaal 10.

Uitvoeringsbudget Dienstverlening: € 50.000

Daarnaast is momenteel voor 2023 incidenteel geld beschikbaar voor het 'dienstverleningsconcept'. Om het dienstverleningsbeleid uit te kunnen voeren en een continue aandacht en verbetering van dienstverlening te kunnen bewerkstelligen wordt € 50.000 structureel gevraagd.

Doorontwikkeling website 1,50 fte webmedewerker: € 120.000

Er is een onderzoek gestart naar de website (analyse, schrapadvies, optimalisatie, treetesting). Daarbij komt ook aan de orde hoe we alle maatregelen gaan borgen en of dat onze huidige structuur met een decentrale webredactie (en 0,8 fte webadviseur) nog volstaat. De verwachting is dat er meer deskundigheid en werkzaamheid centraal vanuit Communicatie zal moeten worden ingebracht om in deze tijd de kwaliteit van de website te kunnen borgen. Een inschatting: 1,5 fte communicatie-/webmedewerker schaal 9 extra benodigd.

Dat levert enigszins een besparing bij de teams zelf op; maar gelet op de input die de teams inhoudelijk moeten blijven leveren en de relatief geringe inzet die er op dit moment is, zal de besparing daar niet noemenswaardig zijn.

E-formulieren: € 95.000

Doel van de organisatie is dat de e-formulieren voldoen aan de toegankelijkheidseisen. De inschatting is dat hier een investering van 95.000 nodig kan zijn.

3.7.2 Stadhuis

Project nieuw stadhuis

In onze meerjarenbegroting 2023-2026 hadden we reeds rekening gehouden met hogere lasten voor het nieuwe gemeentehuis vanaf het jaar 2022. Gezien de planvorming voor de realisatie van het gemeentehuis in Arendshof II, waarbij we voorlopig uitgaan van realisatie in 2025, zullen de lasten hiervoor niet eerder dan 2026 in de begroting terug te vinden zijn. Dit betekent dat deze lasten in de jaarschijven 2024 en 2025 kunnen vrijvallen. Voorgesteld wordt om deze lasten (2 keer € 450.000) toe te voegen aan de reservering voor het stadhuis.

3.7.3 Relatie burger en bestuur

Aanbesteding accountant: € 41.000

De nieuwe aanbesteding voor de accountantsdienstverlening laat een prijsstijging van € 41.000 zien met ingang van de controle 2023.

Upgrade hardware vergadermanagementsysteem gemeenteraad: € 70.000

Er is een upgrade noodzakelijk van het vergadermanagementsysteem in de raadszaal. Enerzijds bestaat dit uit de kosten voor de vervanging van apparatuur, het inregelen, testen, trainen en het eerste jaar licenties (€ 49.000). Daarnaast wordt ook het daaraan gekoppelde raadsinformatiesysteem integraal herzien. De incidentele implementatiekosten belopen € 20.900. Voorgesteld wordt om hier een krediet voor beschikbaar te stellen van € 70.000 ten laste van de vrije reserve.

Vergadermanagementsysteem gemeenteraad: € 32.800

Naast de incidentele kosten brengen deze upgrades hogere structurele kosten met zich mee. De structurele jaarlijkse kosten betreffen de abonnementen, de softwarelicenties en het onderhoud van de hardware in de raadszaal. Voor de structurele jaarlijkse kosten zal een nieuw bedrag van € 32.800 in de begroting moeten worden opgenomen.

Het eindresultaat is een oplossing voor de hardwarematige problemen in de raadszaal waarbij er mee rekening is gehouden dat de nieuwe apparatuur meegaat naar de raadszaal in het nieuwe gemeentehuis. Qua gebruik is alles na implementatie ook weer volledig bij de tijd, inclusief hybride vergadermogelijkheden, een oplossing voor schriftelijke verslaglegging, een oplossingsrichting voor archivering van de videotulen en een verbetering van de gebruikservaring; alles binnen de gebruikelijke randvoorwaarden van o.a. informatiebeveiliging.

3.7.4 Wijkgericht werken

Wijkgericht werken: € 50.000

Momenteel is er binnen wijkgericht werken jaarlijks €300.000 beschikbaar voor investeringen (> € 25.000), en een exploitatiebudget van €50.000 welke voor verschillende zaken inzetbaar is. Wij merken dat deze verdeling niet goed past binnen de huidige praktijk. Wij stellen daarom voor om het exploitatiebudget te verhogen naar € 100.000. Het jaarlijks beschikbare krediet kan dan gelijktijdig verlaagd worden naar € 100.000. Hieruit kunnen dan nog de investeringsprojecten bekostigd worden.

AANPASSINGEN EXPLOITATIE

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begr 2023	Begr 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Dienstverlening 					
Landelijke Aanpak Adreskwaliteit N		55	0	0	0
Dienstverleningsvisie N		88	88	88	88
Dienstverleningsconcept N		50	50	50	50
Doorontwikkelen website N		120	120	120	120
E-formulieren N		95	0	0	0
Stadhuis 					
Vrijval reservering stadhuis N		-450	-450	0	0
Storting vrijval stadhuis in reserve N		450	450	0	0
Relatie burger en bestuur 					
Accountantskosten (aanbesteding) A	41	41	41	41	41
Vergadersysteem en raadsinformatiesysteem N		36	36	36	36
Wijkgericht werken 					
Wijkgericht werken N		50	50	50	50
Totaal	41	535	385	385	385

AANPASSINGEN INVESTERINGEN INCIDENTEEL

In de jaarlijkse meerjarenbegroting geven wij een doorkijk van de grootste investeringen per beleidsterrein voor de komende jaren. Ten opzichte van de meerjarenbegroting 2023-2027 hebben zich binnen de incidentele investeringen enkele wijzigingen voorgedaan. Onderstaand worden de jaartallen van uitvoering van deze projecten aangegeven. De wijzigingen zijn onder de tabel toegelicht.

Nr.	Omschrijving	Toelichting	2023	2024	2025	2026	2027
			27.006.000	5.195.000	385.000	385.000	385.000
	Nieuwbouw gemeentehuis		x	x			
1	Nieuwbouw gemeentehuis - aanvulling PPN 24		x				
	E-portaal website		x	x	x	x	x
	Doorontwikkeling informatiebeheer		x	x	x	x	x
	Investerings binnenstad		x	x	x	x	x
	Doorontwikkeling datafundament		x	x	x	-	
	Dienstverleningsconcept		x				
	Inventarisatie verkeersborden		x				
	Vervangen trakakasten (sleutelbeheerssysteem)		x				
	Laadinfrastructuur gemeentewerf ten behoeve van elektrische wagens		x				
	Dak Ridderstraat 34		x				
	Vervanging camera's binnenstad		x				

Toelichting op wijzigingen

1. Stadhuis. Ramen aanvullend tekort stadhuis van € 3.200.000. De huidige raming behorende bij het Voorlopig Ontwerp gaat, inclusief de besloten aanpassingen, uit van een investeringsbedrag van circa € 38,7 miljoen excl. BTW. Naast de investeringskosten voor de realisatie (van het gebouw), is ook een eerste inschatting gemaakt voor de kosten van de inrichting en de aanpassingen van de openbare ruimte gelegen rondom het nieuwe gebouw. Voorgesteld wordt om hiervoor aanvullend rekening te houden in de begroting met een maximale investering van € 8,0 miljoen.

Dekking van de totale investering is voorzien in:

- a. Vrije Reserve € 17,82 miljoen.
- b. Vrijval exploitatie € 0,9 miljoen.
- c. Stelpost exploitatie € 9,75 miljoen.
- d. Vrijval energie € 4,0 miljoen
- e. Huur Equalit € 6,5 miljoen.
- f. Parkeerinkomsten € 4,0 miljoen.
- g. Huur H&M € 5,4 miljoen.

Dat maakt dat op basis van de huidige uitgangspunten de totale dekking op dit moment circa € 48,4 miljoen bedraagt en dus ruim afdoende is om zowel bouw als inrichting mee te kunnen financieren.

Echter bij het kapitaliseren van een aantal dekkingsposten, te weten de 'Stelpost exploitatie', 'Vrijval energie', 'Huur Equalit', 'Parkeerinkomsten' en 'Huur H&M', is uitgegaan van een rente van 1,3%. Aangezien de rente de afgelopen periode is gestegen en nog steeds doorstijgt, zal de dekking van deze vijf posten tezamen uiteindelijk lager zijn dan de € 29,65 miljoen hierboven. Ter illustratie: Als we uitgaan van een rente van 2,2% gemiddeld (en dat is op basis van de huidige investeringsplanning en renteontwikkeling de verwachting), dan daalt de dekking uit deze posten naar € 24,75 miljoen. Dat is dus € 4,9 miljoen minder aan beschikbare dekking. Derhalve wordt voorgesteld om voor het project nieuw stadhuis aanvullend € 3,2 miljoen te ramen om dit risico op te vangen.

3.8 FINANCIËEL SOLIDE

ACCENTEN 2024

3.8.1 Stelposten (alleen begroting)

Inzet stelpost prijscompensatie: € 713.000

Op diverse plaatsen wordt extra geld gevraagd voor de indexatie van bestaande contracten. In de begroting 2023 is een stelpost prijscompensatie gevormd voor dit doel. Met het toekennen van de gevraagde prijscompensatie, kan deze stelpost komen te vervallen. Dat levert een structureel voordeel op van ruim € 7 ton.

AANPASSINGEN EXPLOITATIE

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begr 2023	Begr 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Stelposten					
Inzet stelpost prijscompensatie	-713	-709	-709	-709	-709
Totaal	-713	-709	-709	-709	-709

3.9

3.9.1 Gemeentelijke organisatie

Energielasten: € 287.000

Door de stijgende energieprijzen zijn ook de energielasten voor het gemeentelijk vastgoed toegenomen met € 287.000.

Pand Ridderstraat 34: € 47.000

Het pand Ridderstraat 34 wordt overgedragen aan Delta Onderwijs (dislocatie Westhoek). De huuropbrengsten van dit pand ad € 83.000 komen dan te vervallen. Door het afstoten van het pand vervallen ook de onderhoudslasten van € 35.000. Dit levert een nadeel op van € 47.000.

Indexering contracten gebouwenonderhoud: € 48.000

De prijsstijgingen voor elektra- en bouwkundig onderhoud voor de lopende contracten zijn doorgerekend op basis van de uitgaven van 2022. Dit komt neer op een stijging van € 48.000 totaal voor alle gebouwen.

Meerjarig onderhoudsprogramma accommodaties: € 20.000

De objecten Park Floralia en de Jonge Renner zijn overgedragen aan de gemeente. Deze dienen opgenomen te worden in het MJOP. Dit betekent dat het budget jaarlijks opgehoogd moet worden met € 20.000 in de exploitatie.

Automatisering: € 200.000

Het aandeel kosten gemeente Oosterhout in Equalit kent naar verwachting een tekort van € 200.000. De oorzaken zijn prijsindexering, stijging kosten leveranciers, toename aantal accounts medewerkers en nieuwe projecten. De raming voor 2023 op de post automatisering bedraagt zo'n € 3,8 miljoen.

Stagiaires: € 84.000

Als gemeente willen we onze maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen en ons extra inspannen om stageplaatsen te bieden. Met de inzet van stagiaires geven we een inkijkje in het werken bij een gemeente. Dit draagt tevens positief bij aan onze positie op de arbeidsmarkt. Het resulteert in meer stageverzoeken waardoor het budget ontoereikend is.

AANPASSINGEN EXPLOITATIE

Bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begr 2023	Begr 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Gemeentelijke organisatie						
↗						
Energielasten	A	287	287	287	287	287
Ridderstraat	A	48	48	48	48	48
Indexering div contracten gebouwenbeheer	A	48	48	48	48	48
MJOP gebouwen	A		20	20	20	20
Automatisering	A	200	200	200	200	200
Stagiaires	N		84	84	84	84
Totaal		583	687	687	687	687

AANPASSINGEN INVESTERINGEN ACCOMMODATIEBEHEER

In de jaarlijkse meerjarenbegroting geven wij een doorkijk van de grootste investeringen per beleidsterrein voor de komende jaren. Ten opzichte van de meerjarenbegroting 2023-2027 hebben zich op accommodatiebeheer enkele wijzigingen voorgedaan. Onderstaand worden de jaartallen van uitvoering van deze projecten aangegeven. De wijzigingen zijn onder de tabel toegelicht.

Nr.	Omschrijving	Toelichting	2023	2024	2025	2026	2027
			1.250.000	5.425.000	450.000	450.000	450.000
	Wieken Korenmolen		X				
	Plafond Bussel		X				
	Zonnepanelen		X				
	Verduurzamen gemeentelijke accommodaties		X	X	X	X	X
	Technische installaties gemeentelijke accommodaties		X	X	X	X	X
	Bouwkundige werkzaamheden gemeentelijke accommodaties		X	X	X	X	X
	Pannehoef: pand behouden en investeren om pad naar een meer moderne standaard te brengen.		X				
	Openbaar toilet in het centrum		X				
	Voorbeeldrol gemeente op gebied van duurzaamheid		X	X	X	X	X
1	AC de Bunthoef			X			
2	AC Arkendonk			X			
3	Pannehoef			X			
4	Theehuis Floralia			X			
5	Parkeergarage Arendshof 2			X			
6	Gevel speelgoedmuseum			X			

Toelichting op de wijzigingen

1. Activiteitencentrum de Bunthoef toegevoegd in UVP 2024. Met de bouw van appartementen op de locatie van het huidige activiteitencentrum ontstaat de kans voor een nieuw activiteitencentrum (in de plint). De gemeente wordt hierbij eigenaar van het activiteitencentrum (aankoop). De start van de bouw van het totale project is voorzien voor 2024. Als vervangende accommodatie voor de activiteiten van de Bunthoef tijdens de bouwperiode is de Verrijzeniskerk beschikbaar. De prijsindicatie voor de bouwkosten (incl. bijkomende kosten) maar exclusief inrichting bedragen € 3.500.000.
2. Activiteitencentrum Arkendonk toegevoegd in UVP 2024. Binnen het project visie Arkendonk is ook de bouw van een nieuw activiteitencentrum voorzien. Hiervoor is deels dekking aanwezig binnen de vrije reserve (€ 1.000.000) en deels uit de opbrengst van de grondverkoop. We verwachten een aanvullend tekort van ca. € 400.000.
3. Pannehoef toegevoegd in UVP 2024. Voor de verduurzaming en renovatie van de Pannehoef is ca. € 1.300.000 beschikbaar. Uitwerking van de plannen maakt duidelijk dat de prijzen uitkomen op ca. € 2.300.000. Dit betekent dat de kosten € 1.000.000 hoger uitkomen, veroorzaakt door stijgende marktprijzen én kostprijsverhogende BTW. In de raadsvergadering van mei ligt een voorstel voor een aanvullend investeringskrediet van € 1.000.000. In dit voorstel zijn de kosten voor vervangende accommodatie tijdens de verbouwing in Arendshof 2 niet meegenomen.
4. Theehuis Floralia toegevoegd in UVP 2024. De bouwkundige staat van het Theehuis in de Floraliatuin is zeer slecht en is alleen te behouden met een zeer grondige restauratie. De kosten hiervoor zijn hoog (indicatie € 150.000 tot € 200.000). Het college stelt voor om € 50.000 beschikbaar te stellen en te onderzoeken of deze restauratie bijvoorbeeld als project door de huurder van Floraliapark ter hand genomen kan worden.
5. Parkeergarage Arendshof 2 toegevoegd in UVP 2024. In de parkeergarage Arendshof II is een lekkage geconstateerd en is sprake van acuut achterstallig onderhoud welke in 2024 wordt aangepakt. Hiervoor is totaal € 100.000 benodigd.
6. Gevel speelgoedmuseum toegevoegd in UVP 2024. Op basis van een (verouderde) offerte voor gevel speelgoedmuseum is éénmalig € 125.000 nodig in 2024 voor onderhoud van de gevel van het speelgoedmuseum. Dit kan niet opgevangen worden binnen de huidige onderhoudsbudgetten. Deze investering wordt opgenomen in de UVP accommodatiebeheer.

4 INVESTERINGEN

4.1 INVESTERINGSPLANNING 2024

In het voorgaande hoofdstuk zijn op de programma's de grootste wijzigingen van de investeringen per beleidsterrein toegelicht. Op een aantal beleidsterreinen (afval, riolering, informatisering en tractie) veranderen de investeringen nauwelijks ten opzichte van 2023. Dat geldt echter niet voor de onderstaande beleidsterreinen.

- Openbare ruimte (toegelicht in programma Wonen & Mobiliteit);
- Sport (toegelicht in programma Sport & Cultuur);
- Incidentele investeringen (toegelicht in programma Meer voor elkaar);
- Accommodatiebeheer (toegelicht in programma Gemeentelijke organisatie);
- Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (Toegelicht in programma Arbeidsmarkt, Economie & Onderwijs).
- Op het beleidsterrein riolering zijn de komende jaren forse stijgingen in de benodigde investeringen te verwachten. Dit wordt nader uitgewerkt en zal in het nieuwe Water & Rioleringsplan terug komen. Deze zal verwerkt worden in de begroting 2025.

De uitvoeringsplanning van de gemeente Oosterhout uit de begroting 2023 gaf het volgende beeld:

Bedragen x € 1.000

Beleidssterrein	Vast plafond	Begr 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Openbare ruimte	4.040 ¹	8.482	9.626	18.740	9.440
Sport	847	2.497	7.114	947	1.047
Informatisering	245	295	245	245	245
Accommodatiebeheer	300	1.250	450	450	450
Incidentele investeringen	385	23.806	5.195	195	170
Subtotaal	5.817	36.330	22.630	20.577	11.352
Afvalverwijdering	-	911	361	126	126
Riolering	-	2.050	2.050	2.000	2.000
Tractiemiddelen	-	1.270	1.295	625	2.075
Integraal huisvestingsplan (IHP)	-	27.208	8.565	11.194	-
Activering personele kosten	-	750	750	750	750
Totaal investeringen	5.817	68.519	35.651	35.272	16.303

Het totaalbeeld qua investeringen van het financieel perspectief op alle beleidsterreinen is het volgende:

¹ Het investeringsplafond openbare ruimte is in de begroting 2023 opgehoogd met € 300.000

Bedragen x € 1.000

Beleidssterrein	Vast plafond	Begr 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Openbare ruimte	4.415	7.080	10.020	6.185	18.315	25.590
Sport	847	1.497	11.914	805	847	847
Informatisering	245	295	245	245	245	245
Accommodatiebeheer	300	1.250	5.425	450	450	450
Incidentele investeringen	385	27.006	5.195	385	385	385
Subtotaal	6.192	37.128	32.799	8.070	20.242	27.517
Afvalverwijdering	-	911	362	126	126	150
Riolering	-	2.050	2.050	2.000	2.000	2.000
Tractiemiddelen	-	1.270	1.295	625	2.075	2.000
Integraal huisvestingsplan (IHP)	-	11.431	25.879	2.719	6.293	0
Activering personele kosten	-	750	750	750	750	750
Totaal investeringen	6.192	53.539	63.134	14.291	31.486	32.417

De verschuivingen in de geplande investeringen hebben dus per saldo het volgende effect:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Mutatie 2023	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Nieuw 2027
Mutatie investeringen jaarschijf	-14.980	27.483	-20.981	15.183	32.417

Verhogen investeringsplafond openbare ruimte

Het vaste investeringsplafond voor de openbare ruimte wordt hierbij met ingang van 2024 opgehoogd met € 375.000 naar € 4.415.000, zoals elders in deze nota wordt voorgesteld. Dit wordt gedaan zodat er binnen de projecten in de openbare ruimte meer rekening kan worden gehouden met klimaat adaptieve maatregelen.

4.2 BEGRENZING INVESTERINGEN

De Oosterhoutse investeringsopgave is groter dan ooit; de stad groeit hard, heeft grote opgaven rondom verduurzaming en vergroening en werkt geïntensiveerd aan het wegwerken van achterstalligheid. Dit alles heeft er voor gezorgd dat de Oosterhoutse investeringsbehoefte sterk is toegenomen. We willen volop huizen bouwen, investeren in mobiliteit, de openbare ruimte in de stad verbeteren, nieuwe scholen, activiteitencentra, Arendshof 2 transformeren tot stadhuis en sportvoorzieningen bouwen.

Gelijktijdig loopt Oosterhout (misschien wel voor het eerst) tegen grenzen van de investeringscapaciteit aan. Het blijkt niet mogelijk om de investeringsopgave te realiseren binnen de gestelde grenzen op het gebied van betaalbaarheid, financierbaarheid en realiseerbaarheid. Op alle drie de grenzen staat spanning, ook al is de exacte hoogte van de grenzen niet in alle gevallen duidelijk.

In de begroting 2023 is een investeringsplanning vastgesteld (2023 t/m 2026) van zo'n € 156 miljoen. Dat is fors, bedenkende dat wij normaal

gesproken zo'n € 15 - 20 miljoen per jaar aan investeringen wegzetten. In de komende begroting komt de jaarschijf 2027 erbij en lopen de investeringsramingen op tot € 195 miljoen (2023-2027).

Sinds de begroting 2023 is het werk met betrekking tot de investeringen doorgegaan, meer dan ooit heeft de gemeente een totaalbeeld van alle investeringsopgaven die op haar afkomen. Hieruit blijkt ook nog scherper dan voorheen welke knelpunten er zijn en hoe omvangrijk deze zijn. De huidige ruimte in de begroting vereist dat in alle investeringsambities scherpe keuzes moeten worden gemaakt, die impact hebben op de stad en de kerkdorpen.

Stijgende bouwkosten

De totale investeringsruimte staat tevens onder druk door de sterk stijgende bouwkosten. Deze leiden tot de noodzaak tot het maken van additionele keuzes over afstel of versoering omdat er voor hetzelfde bedrag minder gerealiseerd kan worden.

Stijgende rente

Ook de rente is fors gestegen ten opzichte van een jaar geleden. De hogere rentekosten beslaan daarmee een steeds groter deel van de jaarlijkse exploitatie. Ook dit noodzaakt tot het maken van inhoudelijke keuzes. Illustratief is hieronder aangegeven hoe de rente in 1 jaar tijd gewijzigd is. Hierbij wordt aangetekend dat de rente inmiddels nog verder verhoogd is en er nog nieuwe renteverhogingen zijn aangekondigd.

Looptijd	1-1-2022	1-1-2023
5 jaar	-0,40%	3,21%
10 jaar	0,00%	3,28%
15 jaar	0,10%	3,30%
20 jaar		3,15%
30 jaar		2,85%

Krapte arbeidsmarkt

Daarnaast is er sprake van een steeds groter wordende spanning met betrekking tot de ambtelijke capaciteit als gevolg van de krapte op de arbeidsmarkt. Deze ontwikkeling heeft onder andere invloed op de realiseerbaarheid van de investeringen.

De krapte op investering is een krapte op zowel de betaalbaarheid (waar dekken we de kosten uit) als een krapte op de financierbaarheid (schuld), als een krapte op de arbeidsmarkt (uitvoeren van projecten).

4.3 MOGELIJK KNELLEND GRENZEN

Bij het bepalen van de mogelijkheden die een stad heeft om te investeren zijn er drie afzonderlijke limiterende grenzen die gemonitord dienen te worden. Op verschillende momenten in de tijd kan een andere van deze drie grenzen de meest knellende grens zijn.

Betaalbaarheid [interne grens]:

Kunnen we de met de investering gepaard gaande kosten, zijnde kapitaallasten (rente en afschrijvingen), exploitatiekosten (bijvoorbeeld exploitatie, beheer & onderhoud) en de gerelateerde programmakosten langjarig betalen? Kijkend naar betaalbaarheid gaan kosten voor investeringen direct ten koste van uitgaven aan programma's en vice versa. De begrenzing vanuit betaalbaarheid is daarmee afhankelijk van de hoeveelheid middelen die in de begroting gealloceerd worden aan investeringen.

Financierbaarheid [externe grens]:

Kunnen we de financieringsbehoefte van investeringen dekken door interne of externe middelen? Ter financiering van onze investeringen leent de gemeente van financiers, met name bij de sectorbanken, Bank Nederlandse Gemeente (BNG) en de Nederlandse Waterschapsbank (NWB). Er zijn twee partijen die een rol spelen bij deze begrenzing; de toezichthouder (provincie) en de financiers. De toezichthouder heeft als 'rode' signaalwaarde voor de hoogte van de schuld een schuldquote van 130% opgenomen. Vanuit de financiers is nog geen harde waarde gecommuniceerd, echter zij kijken deels naar de signaalwaarde van de toezichthouder en deels naar hun eigen risicobeheersingsinstrumentarium. Wat de precieze grens is vanuit de financiers is en welke consequenties daaraan verbonden zijn (bijv. mogelijk hogere rente) is daarmee onbekend.

Realiseerbaarheid [interne & externe grens]:

Kunnen we de investeringen ook realiseren in het geraamde tijdspad? Dit kunnen beperkingen zijn van organisatorische (ambtelijke) capaciteit, uitvoeringscapaciteit in de markt of beperkingen in de ruimte.

- Ambtelijke capaciteit: de ambtelijke organisatie heeft op korte termijn een gegeven capaciteit om projecten uit te voeren. Dit is deels beïnvloedbaar door het aantrekken van externe (deels tijdelijke) bemensing. Echter speelt ook hier krapte in de arbeidsmarkt een rol, medewerkers met de juiste capaciteiten zijn (op dit moment) schaars.
- Uitvoeringscapaciteit: ook de uitvoeringscapaciteit in de markt is gelimiteerd. De hoeveelheid werk die de markt aan kan is afhankelijk van de krapte op de markt, op dit moment is deze nog hoog.
- Beperking in de ruimte. Er is een limiet aan hoeveel projecten er gelijktijdig in de openbare ruimte kunnen worden uitgevoerd (denk aan doorgaande wegen; deze kunnen niet allemaal tegelijk in onderhoud zijn).

4.4 SITUATIE IN OOSTERHOUT

Wanneer we de geactualiseerde investeringsplanning uit deze nota doorrekenen en wegzetten ten opzichte van de meerjarenbegroting 2023, dan ontstaat het volgende beeld:

Omschrijving	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Daling kapitaallasten	-632.509	-1.087.658	-1.895.307	-2.659.639
Stijging financieringskosten	861.546	2.454.431	3.730.732	4.911.388
TOTAAL	229.037	1.366.773	1.835.425	2.251.749

Hierbij zien we ten opzichte van de begroting 2023 een daling van de kapitaallasten. Deze daling wordt veroorzaakt enerzijds het schrappen en naar achteren verplaatsen van een aantal investeringen en anderzijds door de inzet van reserves om investeringen af te dekken. Meerjarig neemt dit voordeel overigens af, omdat de kapitaallasten van investeringen die naar achteren zijn verschoven in de tijd later alsnog komen.

De financieringskosten echter stijgen. Dit komt omdat de extra investeringen die we willen uitvoeren gefinancierd moeten worden met nieuwe leningen. De gemeente Oosterhout heeft namelijk het geld van deze investeringen niet op de bank staan (ook niet het geld dat in de reserves zit). Onderstaand overzicht geeft een doorkijk van de rentekosten en het schuldenplafond op basis van de geactualiseerde investeringsplanning:

Jaar	Gem. rente %	Rentekosten	Stijging rentekosten	Vaste schuld einde jaar	Schuldquote
2022	-	-	-	65.377.000	38%
2023	0,78%	507.962	-	87.625.630	51%
2024	1,56%	1.369.508	861.546	136.289.703	80%
2025	2,17%	2.962.393	2.454.431	178.957.312	105%
2026	2,37%	4.238.694	3.730.732	214.184.757	125%
2027	2,53%	5.419.350	4.911.388	241.716.686	141%

Rentekosten (betaalbaarheid)

De rentekosten zullen op basis van het huidige rentebeeld de komende jaren gaan stijgen met bijna € 5 miljoen. Omdat we bestaande leningen moeten herfinancieren en voor de nieuwe investeringen nieuwe leningen moeten aantrekken, zal het percentage te betalen rente de komende jaren geleidelijk oplopen.

Meerjarig is de begroting van de gemeente Oosterhout niet in balans en zijn er oplopende tekorten zichtbaar. De betaalbaarheid van de geplande investeringen is momenteel dus niet gegarandeerd. Aangezien de meeste investeringen tot langjarige verplichtingen leiden (afschrijvingstermijnen van 30-40 jaar), is dit wel een belangrijk aandachtspunt.

Schuldquote (financierbaarheid)

Op basis van de geactualiseerde investeringsplanning en onze huidige leningenportefeuille, zien we dat we de komende jaren fors meer leningen moeten gaan aantrekken om deze planning te realiseren. Eind 2022 had de gemeente Oosterhout € 65,3 miljoen aan langlopende leningen open staan. Dat komt neer op een schuldquote van zo'n 38%. Dit loopt met de huidige ambities op tot een leningenportefeuille van € 241,7 miljoen ultimo 2027, wat neerkomt op een schuldquote van zo'n 141%.

Zoals eerder vermeld is het om diverse redenen wenselijk om de schuldquote te maximeren op 130%. Dit zou betekenen dat de hoeveelheid leningen moet worden beperkt tot zo'n € 220 miljoen. Wil je dat bereiken dan zal er binnen de huidig geplande investeringen zo'n € 20 miljoen aan ambities moeten worden geschrapt. De noodzaak hiervan wordt nog eens onderstreept omdat we nog niet alle noodzakelijke investeringen voor de komende jaren goed in beeld hebben. Indien er nieuwe noodzakelijke investeringen opkomen, of bestaande investeringen duurer dan geraamd uitvallen, is de grens van de financierbaarheid eerder bereikt.

4.5 RICHTING BEGROTING 2024

Het college zal richting de uitwerking van de begroting 2024-2027 de geplande investeringen integraal tegen het licht houden en hierin nog de noodzakelijke aanvullende keuzes maken.

5 RESERVES

5.1 FINANCIERINGSRESERVE

In 2001 heeft de gemeente Oosterhout haar aandelen in Intergas BV verkocht. De opbrengsten hiervan zijn destijds uiteindelijk in de toen gevormde financieringsreserve gestort.

Deze reserve heeft een financieringsfunctie. Dat betekent dat de jaarlijkse (interne) renteopbrengst van deze middelen ingezet werd ter dekking van gemaakte kosten binnen de exploitatie van de gemeente Oosterhout. In de begroting 2023, waar we rekenen met een gemiddeld rentepercentage van 1,00%, levert deze financieringsreserve dus € 360.000 aan dekking binnen de exploitatie op.

Voorgesteld wordt om de financieringsreserve in 2024 op te heffen en in te gaan zetten voor de volgende onderdelen:

Toevoegen aan	Bestemming	Bedrag
Algemene reserve	Verhogen naar 10% begrotingsomvang	11.900.000
Algemene Bedrijfsreserve	Verhogen Algemene Bedrijfsreserve	4.100.000
Algemene Bedrijfsreserve	Dekking tekort Arendsplein	1.200.000
Vrije reserve	Dekking reservering stadhuis	3.200.000
Vrije reserve	Dekking projecten onderwijshuisvesting	7.800.000
Infrastructuurle werken	Dekking projecten mobiliteitsvisie	7.800.000
		36.000.000

Verhogen algemene reserve: € 11.900.000

De algemene reserve binnen de gemeente Oosterhout fungeert als risicoreserve. Conform de huidige nota reserves en voorzieningen bedraagt de omvang minimaal 3% van de begrotingsomvang. Momenteel heeft deze reserve een omvang van € 5.283.000. Echter vanwege de onderkende risico's biedt deze reserve niet voldoende weerstandsvermogen en dienen wij daarnaast dus een deel van de vrije reserve besteedbaar te houden om de risico's op te vangen. Het college stelt daarom voor om de algemene reserve te verhogen naar 10% van de begrotingsomvang (ongeveer € 17,1 miljoen) en deze reserve aan te houden als risicoreserve. Het is dan niet meer nodig om een deel van de vrije reserve aan te houden ter dekking van risico's waardoor een zuiverder beeld ontstaat op het besteedbaar vermogen aldaar.

Verhogen ABR Grondbedrijf: € 4.100.000

De Algemene Bedrijfsreserve van het grondbedrijf (ABR) is bedoeld om de risico's op het gebied van grondexploitaties op te vangen. Om deze reden vervult de ABR evenals de algemene reserve een bufferfunctie. In de huidige nota reserves en voorzieningen is de omvang van deze reserve gesteld op minimaal € 9 miljoen en maximaal € 12,5 miljoen.

De Algemene Bedrijfsreserve van het grondbedrijf kent momenteel (eind 2022) een stand van € 10.914.000. Voorgesteld wordt om deze reserve op te hogen naar € 15 miljoen. Reden om dit op te hogen is gelegen in de

ontwikkelingen rondom Oosterhout Oost voor de komende jaren, welke een hoger risicoprofiel voor het grondbedrijf betekenen. Tevens zal het verwachte tekort van de woningbouw in Den Hout (verplaatsing VV Irene) ten laste van de ABR worden gebracht.

Dekking tekort GREX Arendsplein: € 1.200.000

De geactualiseerde grondexploitatie Arendsplein kent een tekort van € 1.200.000, waarvoor een verliesvoorziening getroffen zal moeten worden ten laste van de Algemene Bedrijfsreserve van het grondbedrijf (ABR). Voorgesteld wordt om de ABR weer aan te vullen met dit bedrag.

Dekking reservering stadhuis: € 3.200.000

De huidige raming behorende bij het Voorlopig Ontwerp gaat, inclusief de besloten aanpassingen, uit van een investeringsbedrag van circa € 38,7 miljoen excl. BTW. Naast de investeringskosten voor de realisatie (van het gebouw), is ook een eerste inschatting gemaakt voor de kosten van de inrichting en de aanpassingen van de openbare ruimte gelegen rondom het nieuwe gebouw. Voorgesteld wordt om hiervoor aanvullend rekening te houden in de begroting met een maximale investering van € 8,0 miljoen. Derhalve wordt voorgesteld om voor het project nieuw stadhuis aanvullend € 3,2 miljoen te ramen om dit risico op te vangen. Zie ook programma 7 'Meer voor elkaar', voor een toelichting hierop.

Dekking projecten onderwijshuisvesting: € 7.800.000

In de raadsvergadering van december 2022 is het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs vastgesteld door de gemeenteraad. Dit IHP kent een doorkijk in de geplande investeringen voor de komende jaren. De totale investeringskosten voor de eerste fase (van € 46,4 miljoen tegen prijspeil juni 2022) waren uitgewerkt in de meerjarenbegroting 2023-2026. Vanwege verwachte prijsstijgingen en het niet eerder meegenomen bewegingsonderwijs voor het Hanze college, wordt voorgesteld om € 7,8 miljoen te reserveren voor de geplande projecten uit dit IHP.

Dekking projecten mobiliteitsvisie: € 7.800.000

In de raadsvergadering van september 2022 is de uitvoeringsagenda mobiliteitsvisie 2022-2027 vastgesteld. Deze kent een groot aantal investeringen. Voorgesteld wordt om voor deze projecten € 7,8 miljoen aan dekking te ramen en deze te storten in het mobiliteitsfonds.

5.2 NIEUWE BESTEMMINGSRESERVES

Momenteel bevat de vrije reserve een aantal grote reserveringen voor investeringen in het stadhuis en het IHP. Voorgesteld wordt om aparte bestemmingsreserves te vormen voor deze twee doelen, zodat er een beter beeld komt op de hoogte van de vrije reserve.

5.3 NOTA RESERVES EN VOORZIENINGEN

Het opheffen van de financieringsreserve betekent enerzijds een nadeel in de exploitatie vanwege het missen van rente-inkomsten, maar anderzijds een voordeel op de kapitaallasten, omdat deze middelen als dekking voor

geplande investeringen wordt ingezet en daarmee de afschrijvingslasten zijn gedekt.

In 2023 staat gepland om de nota reserves en voorzieningen te herzien. Bovengenoemde beleidsvoorstellen (opheffen financieringsreserve, verhogen algemene reserve en algemene bedrijfsreserve) en het instellen van de nieuwe bestemmingsreserves zullen bij het actualiseren van deze nota worden meegenomen.

6 BIJLAGEN

6.1 BEGROTINGSWIJZIGING 2023

In deze bijlage is een totaaloverzicht opgenomen van de begrotingswijzigingen (vanwege deze prijscompensatie en doorwerking uit de jaarrekening 2022) die we reeds willen toekennen in 2023. Een toelichting op deze posten is gegeven in de programma's in hoofdstuk 3. Deze toekenning wordt bestemd uit de aanwezige stelpost prijscompensatie en de extra ontvangen algemene uitkering die in de september- en decembercirculaire 2022 zijn aangekondigd. Hierin zijn niet meegenomen de posten die pas vanaf 2024 gelden. Deze worden in deze nota aangekondigd, maar pas verwerkt in de meerjarenbegroting 2024-2027.

6.1.1 Zorg en welzijn

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begr 2023	Begr 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Jeugd					
Indexering contracten jeugdzorg	N 270	270	270	270	270
WMO					
Indexering en actualisatie contracten begeleiding	N 500	500	500	500	500
Indexering vrij toegankelijke dagbesteding	N 50	50	50	50	50
Actualisatie rolstoelen	N 50	50	50	50	50
GR GIA en meldpunt crisiszorg	N 41	137	137	137	137
Indexering en actualisatie Kleinschalig Collectief Vervoer	N 50	50	50	50	50
Totaal	N 691	1.057	1.057	1.057	1.057

6.1.2 Arbeidsmarkt, economie en onderwijs

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begr 2023	Begr 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Jeugd					
OZB onderwijshuisvesting	N 55	55	55	55	55
Kostenstijging GR RBL	N 80	51	51	51	51
Indexatie en actualisatie bewegingsonderwijs	N 45	45	45	45	45
Evenementen					

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begr 2023	Begr 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Indexatie contract beveiliging	N 3	3	3	3	3
Totaal	N 183	154	154	154	154

6.1.3 Sport en cultuur

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begr 2023	Begr 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Sport					
Indexatie en actualisatie onderhoudscontract de Warande	N 39	55	39	238	151
Indexatie diverse contracten sport	N 25	25	25	25	25
Indexatie gas en electra	N 766	766	766	766	766
Uitgangspunten: SPUK combifunctionarissen	V -250	-250	-250	-250	-250
Totaal	N 580	596	580	779	692

6.1.4 Duurzaamheid en klimaat

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begr 2023	Begr 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Duurzaamheid					
Uitgangspunten: SPUK-gelden klimaatakkoord	V -750	-750	-750	-750	-750
4,5 fte projecten duurzaamheid	N 384	384	384	384	384
Dekking formatieplaatsen uit aanvullende SPUK-gelden klimaatakkoord	V -250	-250	-250	-250	-250
Dekking formatieplaatsen uit bestaande klimaatgelden	V -134	-134	-134	-134	-134
Water en riolering					
Indexatie pompen en gemalen	N 50	50	50	50	50
1,00 fte adviseur water & riolering	N 85	85	85	85	85
Dekking adv. Water & riolering uit voorziening riolering	V -85	-85	-85	-85	-85
Totaal	V -700	-700	-700	-700	-700

6.1.5 Wonen en mobiliteit

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begr 2023	Begr 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Openbare ruimte					
Indexering energie openbare verlichting	N 100	100	100	100	100

6.1.6 Meer voor elkaar

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begr 2023	Begr 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Gemeenteraad					
Indexering contract accountantsdienstverlening	N 41	41	41	41	41

6.1.7 Financieel solide

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begr 2023	Begr 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Stelposten					
Vrijval stelpost prijscompensatie	V -713	-709	-709	-709	-709
Uitgangspunten: indexatie Gemeenschappelijke Regelingen	N 730	730	730	730	730
Algemene uitkering					
Uitgangspunten: verwerking september- en decembercirculaire 2022	V -5.732	-4.973	-5.060	-7.958	-5.877
Totaal	V -5.715	-4.952	-5.039	-7.937	-5.856

6.1.8 Gemeentelijke organisatie

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begr 2023	Begr 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Gemeentelijke organisatie					
Indexatie energielasten	N 287	287	287	287	287
Pand Ridderstraat 34 - lagere inkomsten	N 48	48	48	48	48
Indexering contracten gebouwenbeheer	N 48	48	48	48	48

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begr 2023	Begr 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Indexering en actualisatie automatiseringskosten	N 200	200	200	200	200
Totaal	N 583	583	583	583	583

6.1.9 Personele lasten

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begr 2023	Begr 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Personele lasten					
Effecten CAO 2023	N 1.343	1.343	1.343	1.343	1.343

6.2 ADMINISTRatieve BEGROTINGSWIJZIGING

In deze bijlage zijn de administratieve begrotingswijzigingen voor 2023 opgenomen. Dit betreft het administratief overhevelen van budgetten die beleidsproduct of programma overstijgend zijn of die een wijziging in lasten en baten betreffen. Deze wijzigingen zijn per saldo neutraal

- V of '-' = voordelig : minder uitgaven (lasten) of meer inkomsten (baten) voor de gemeente
- N = nadelig: meer uitgaven (lasten) of minder inkomsten (baten) voor de gemeente

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Lasten I	Lasten S	Basten I	Baten S
Huishoudelijke verzorging				
De eigen bijdragen WMO staan geraamd bij het beleidsproduct HbH. Deze bijdragen betreffen alle WMO-voorzieningen en het budget wordt overgeheveld naar het beleidsproduct WMO.	N	-	-	550
WMO				
De eigen bijdragen WMO staan geraamd bij het beleidsproduct HbH. Deze bijdragen betreffen alle WMO-voorzieningen en het budget wordt overgeheveld naar het beleidsproduct WMO.	V	-	-	-550
Beleid middenstandszaken				
Het college heeft besloten om de structurele verhoging van het subsidiebudget van Stichting Bruisende Binnenstad (Beleid middenstand) voor € 32.241 te dekken uit de verlaging van het subsidiebudget van Stichting Stoof (Toerisme en recreatie).	N	-	32	-
De kosten van de opgaveleider Arbeidsmarkt en economie staan geraamd op het beleidsproduct Beleid middenstand. Deze kosten worden administratief overgeheveld naar het beleidsproduct Opgave arbeidsmarkt en economie.	V	-	-105	-

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Lasten I	Lasten S	Basten I	Baten S
De kosten van de opgaveleider Bruisende binnenstad/nieuw stad-huis staan volledig geraamd op het beleidsproduct Beleid middenstand. De helft hiervan wordt administratief overgeheveld naar het beleidsproduct Opgave Stad-huis (programma 7 Meer voor elkaar).	V	-	-59	-
Toerisme				
Het college heeft besloten om de structurele verhoging van het subsidiebudget van Stichting Bruisende Binnenstad (Beleid middenstand) voor € 32.241 te dekken uit de verlaging van het subsidiebudget van Stichting Stoof (Toerisme en recreatie).	V	-	-32	-
Opgave arbeidsmarkt en economie				
De kosten van de opgaveleider Arbeidsmarkt en economie staan geraamd op het beleidsproduct Beleid middenstand. Deze kosten worden administratief overgeheveld naar het beleidsproduct Opgave arbeidsmarkt en economie.	N	-	105	-
Sportstimulering				
Een deel van de uren van het team Sport worden ingezet voor vitaliteit/ leefstijlcoaching. Deze uren staan geraamd op het beleidsproduct Sportstimulering en worden administratief overgeheveld naar het beleidsproduct Personeel en organisatie (programma 9 Gemeentelijke organisatie)	V	-	-24	-
Zwembad				

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Lasten I	Lasten S	Basten I	Baten S
Het college heeft besloten om per 1 april 2023 de formatie van het team Sport structureel te verhogen met 0,55 fte communicatiemedewerker (PBS). Deze kosten worden gedekt uit het exploitatiebudget van het beleidsproduct Zwembad.	V	-	-27	-
Opgave stadhuis				
De kosten van de opgaveleider Bruisende binnenstad/nieuw stadhuis staan volledig geraamd op het beleidsproduct Beleid middenstand (programma 2). De helft wordt administratief overgeheveld naar het beleidsproduct Opgave Stadhuis.	N	-	59	-
Personeel en organisatie				
Een deel van de uren van het team Sport worden ingezet voor vitaliteit/ leefstijlcoaching. Deze uren staan geraamd op het beleidsproduct Sportstimulering (programma 3 Sport en cultuur) en worden administratief overgeheveld naar het beleidsproduct Personeel en organisatie.	N	-	24	-
Personele lasten				
Het college heeft besloten om per 1 april 2023 de formatie van het team Sport structureel te verhogen met 0,55 fte communicatiemedewerker. Deze kosten worden gedekt uit het exploitatiebudget van het beleidsproduct Zwembad (programma 3 Sport en Cultuur).	N	-	27	-
In de begroting is een stelpost looncompensatie opgenomen (programma 8 Financieel solide). Deze stelpost wordt verdeeld over de teams en administratief overgeheveld naar het PBS.	N	-	394	-